

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

**ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ**

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

Διπλωματική Εργασία

ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Επιμέλεια: Σέμα Άλμπα

Επιβλέπων: Διακογιάννης Γεώργιος

*Επιτροπή: Διακογιάννης Γεώργιος
Τσούμας Χρήστος
Απέργης Νικόλαος*

ΑΘΗΝΑ, 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς μου, για την ηθική και οικονομική υποστήριξη που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου. Όπως επίσης και στον κ. Τσούμα Χρήστο, για την εξαιρετική υποστήριξη και καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της συγκεκριμένης διατριβής.

Περίληψη

Οι τράπεζες αποτελούν πλέον ένα αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομίας των περισσότερων χωρών ανά τον κόσμο. Το ενδεχόμενο της πτώχευσης των τραπεζών μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο σε ολόκληρη την κοινωνία και να οδηγήσει όχι μόνο σε κατάρρευση των τραπεζών, αλλά σε μια γενικότερη αναταραχή.

Για την πρόληψη αυτών των καταστάσεων, όπως και για την αντιμετώπιση τους σε περίπτωση εμφάνισης, έχουν υιοθετηθεί από κάθε χώρα μια σειρά μέτρων. Ένα από αυτά είναι το σύστημα της ασφάλισης των καταθέσεων, το οποίο αφενός φροντίζει για την προστασία των δικαιωμάτων των καταθετών και αφετέρου ενισχύει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Το σύστημα της ασφάλισης καταθέσεων μπορεί βραχυπρόθεσμα να συμβάλει θετικά στην τραπεζική σταθερότητα δημιουργώντας ένα κλίμα σιγουριάς στους καταθέτες. Ωστόσο, η υπέρμετρη προσφορά του μπορεί μακροπρόθεσμα να οδηγήσει σε ανάληψη υψηλού κινδύνου και ως εκ τούτου να αυξήσει τις πιθανότητες να κλονιστεί η τραπεζική σταθερότητα. Επιπλέον, η ασφάλιση των καταθέσεων δημιουργεί ηθικό κίνδυνο, ειδικά εάν η κάλυψη είναι απεριόριστη, ο οποίος μπορεί με τη σειρά του να οδηγήσει σε τραπεζική κρίση.

Η πρόσφατη παγκόσμια κρίση του 2008 δοκίμασε την αποτελεσματικότητα του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων και προκάλεσε διάφορες αναπροσαρμογές της δομής της. Παρατηρήθηκε πως η τραπεζική εποπτεία και το θεσμικό πλαίσιο είναι υψίστης σημασίας, καθώς δύναται να προωθήσουν τα κατάλληλα κίνητρα, ώστε να διασφαλιστεί η συστηματική σταθερότητα.

Abstract

Banks have become an integral part of the economy in all countries around the world. The possibility of a bank failure has a negative impact on the society and may lead not only to the collapse of the banks, but in a general economic turmoil.

To prevent such situations, as well as to address them in case they occur, a number of measures have been adopted by each country around the world. One of these is the system of deposit insurance, which firstly takes care of protecting the rights of depositors and secondly enhances the financial stability.

Deposit insurance scheme can, therefore, in the short run contribute positively to banking stability by creating an environment of confidence to the depositors. However, the excessive offer of deposit insurance may lead to undertaking a high-risk in the long run and therefore increase the chances of unsettling the banking stability. Moreover, deposit insurance creates moral hazard, especially if coverage is unlimited, which may lead to a banking crisis.

The recent global financial crisis of 2008 tested the effectiveness of the deposit insurance scheme and led to several changes in its structure. It was observed that banking supervision and the regulatory framework are of paramount importance, as may promote appropriate incentives to ensure systemic stability.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract	4
Εισαγωγή	7
1. Βασικές Αρχές της Ασφάλισης Καταθέσεων.....	8
1.1 Στόχοι.....	8
1.2 Ιστορική Αναδρομή	9
1.3 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα.....	12
1.4 Το ζήτημα του Ηθικού Κινδύνου και η βέλτιστη δομή ασφάλισης καταθέσεων.....	13
2. Δομή της Ασφάλισης Καταθέσεων	15
2.1 Άμεση και Έμμεση Ασφάλιση Καταθέσεων	15
2.2 Μέθοδοι Χρηματοδότησης.....	16
α. Χρηματοδότηση Ex Ante.....	17
β. Χρηματοδότηση Ex Post.....	18
γ. Υβριδική Χρηματοδότηση.....	19
2.3 Πηγές Χρηματοδότησης.....	20
α. Ιδιωτικές Πηγές.....	21
β. Δημόσιες Πηγές.....	21
3. Τραπεζική σταθερότητα	23
3.1 Αλλαγές στην Ασφάλιση Καταθέσεων ως Μέρος μιας Ολοκληρωμένης Πολιτικής Εκτάκτου Ανάγκης	25
3.2 Υιοθέτηση μέτρων εκτάκτου ανάγκης ως αποτέλεσμα της κρίσης του 2008.....	25
3.2.1 Τραπεζική Ένωση στην Ευρώπη.....	28
α. Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός.....	30
β. Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης	30
γ. Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων	31
3.3 Επιπλοκές που δημιούργησαν τα νέα μέτρα	33
4. Μεθοδολογία Μελέτης	34
4.1 Ερευνητικοί Στόχοι	34
4.2 Μεθοδολογική προσέγγιση.....	34
4.3 Χαρακτηριστικά Δείγματος.....	37
4.4 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων	41
5. Συμπεράσματα	48
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	49

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	54
Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία.....	60
ε – Βιβλιογραφία.....	63

Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει στην ένδειξη του σκοπού δημιουργίας της ασφάλισης των καταθέσεων, ο οποίος δεν είναι άλλος από την πρόληψη των τραπεζικών και οικονομικών κρίσεων και τη δημιουργία ενός κλίματος ασφάλειας και σταθερότητας. Θα διακρίνουμε πως από την αρχή της εμφάνισης της μέχρι σήμερα υιοθετήθηκε, σε σύντομο χρονικό διάστημα, από ένα μεγάλο αριθμό χωρών ανά τον κόσμο. Η κάθε μια χώρα ορίζει τους δικούς της κανόνες, ανάλογα με τις ανάγκες, τις απαιτήσεις και το γενικότερο πολιτικό και εποπτικό πλαίσιο που τη διέπει.

Αναλυτικότερα, λοιπόν, θα αναδειχθούν τα ιστορικά φαινόμενα που οδήγησαν στη δημιουργία της ασφάλισης καταθέσεων και πώς επωφελούνται οι καταθέτες και η οικονομία γενικότερα από τη λειτουργία της. Μέσω μιας ανάλυσης της δομής της θα γίνει εμφανές πως έχει την ικανότητα να δημιουργεί αναταραχές μέσω του ηθικού κινδύνου.

Κάπως έτσι, θα αναδειχθεί το ζήτημα των τραπεζικών κρίσεων και θα δοθεί περισσότερη έμφαση στην πιο πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Θα αναλυθούν, επίσης, οι αλλαγές που προκλήθηκαν στην δομή της ασφάλισης καταθέσεων και τα έκτακτα μέτρα που λήφθηκαν. Στη συνέχεια, θα τεθούν ορισμένα ερωτήματα αναφορικά με την επιρροή που ασκεί η ασφάλιση των καταθέσεων στις τραπεζικές κρίσεις, αλλά και αν οι τραπεζικές κρίσεις μπορούν να προκαλέσουν αλλαγές στη δομή της ασφάλισης καταθέσεων.

Τέλος, στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που εξήχθησαν τόσο από την αρθρογραφία όσο και από την εμπειρική μελέτη.

“After all, there is an element in the readjustment of our financial system more important than currency, more important than gold, and that is the confidence of the people.” –President Franklin

D. Roosevelt (USA, 1933)–

1. Βασικές Αρχές της Ασφάλισης Καταθέσεων

1.1 Στόχοι

Η ασφάλιση καταθέσεων είναι ένα μέτρο ιδιαίτερης σημασίας στον χρηματοπιστωτικό κλάδο. Βασικός στόχος της είναι να συμβάλει στη χρηματοοικονομική σταθερότητα με το να προστατεύει το χρηματοπιστωτικό σύστημα έναντι των τραπεζικών κρίσεων που μπορεί να προκληθούν από πανικό των καταθετών. Επίσης, φροντίζει να εξασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων και της ρευστότητας των καταθέσεων που προέρχονται τόσο από τους μεγάλους καταθέτες, όσο και από τους μικρούς.

Η συμβολή της ασφάλισης καταθέσεων στη διασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας γίνεται φανερή σε περιπτώσεις που τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα βρεθούν σε θέση που αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους απέναντι στους καταθέτες τους. Χωρίς την ασφάλιση καταθέσεων, ακόμη και μικρές υποψίες για ζητήματα σχετικά με την φερεγγυότητα ή τη ρευστότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος αρκούν για να πυροδοτήσουν μια πλήρως ανεπτυγμένη τραπεζική και στη συνέχεια οικονομική κρίση. Παραδείγματος χάριν, σε περιόδους που εμφανίζονται χρηματοπιστωτικές κρίσεις οι καταθέτες λόγω της αβεβαιότητας και της ανασφάλειας που νιώθουν σχετικά με τις καταθέσεις τους, ενδέχεται να οδηγηθούν σε μαζικές αναλήψεις, οδηγώντας τις τράπεζες σε αδυναμία να καταβάλουν τα ποσά που τους αναλογούν, δημιουργώντας έτσι μεγαλύτερη αναταραχή και βυθίζοντας την οικονομία σε εντονότερη ύφεση.

Η ανάγκη να διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της ασφάλισης των καταθέσεων οδήγησε πολλά κράτη ανά τον κόσμο να δημιουργήσουν ένα Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων (ΤΕΚ). Βασικός ρόλος του είναι να εισπράττει ανά διαστήματα τακτικές ή έκτακτες εισφορές με τη μορφή ασφαλιστρών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της εκάστοτε χώρας, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ένα ορισμένο ποσοστό χρημάτων από τις αποταμιεύσεις που έχουν κατατεθεί σε τράπεζες. Η τακτική αυτή στοχεύει συγχρόνως στη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Σε περίπτωση, λοιπόν, που μια τράπεζα βρεθεί στη δύσκολη θέση, όπου οι πόροι της

δεν είναι επαρκείς για να αποπληρώσει τους καταθέτες, το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων θα είναι αρμόδιο να αποζημιώσει τους αποταμιευτές.

Τα ΤΕΚ έχουν διαφορετική σύνθεση, η οποία προσαρμόζεται στις ανάγκες της κάθε χώρας και της εποχής (π.χ. σε περιόδους χρηματοπιστωτικών κρίσεων το ασφάλιστρο των καταθέσεων ενδέχεται να αυξηθεί). Είναι φανερό, λοιπόν, ότι το εύρος των χαρακτηριστικών της ασφάλισης καταθέσεων είναι μεγάλο, που σημαίνει ότι δεν μπορεί να υιοθετηθεί μόνο ένα βέλτιστο σχέδιο παγκοσμίως. Δίνεται κατ' αυτόν τον τρόπο η δυνατότητα στους αναλυτές να συγκρίνουν και να ελέγξουν κατά πόσο είναι δυνατό να επιτευχθεί η ομαλή λειτουργία των ΤΕΚ όταν σε διαφορετικές καταστάσεις, ασκούνται διαφορετικές συνθέσεις της ασφάλισης των καταθέσεων (Demirgüç-Kunt και Kane, 2002).

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Ανατρέχοντας στην ιστορία, μπορεί να εντοπιστεί η αρχική μορφή της ασφάλισης καταθέσεων και να εξεταστεί η εξέλιξη της έως και σήμερα. Συγκεκριμένα, εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής περίπου το 1829, κατά τη διάρκεια μιας περιόδου όπου το κράτος αναζητούσε κατάλληλα μέτρα, ώστε να δοθεί ένα τέλος στις επανειλημμένες τραπεζικές κρίσεις που ξεσπούσαν.

Λόγω μιας γενικότερης δυσαρέσκειας που είχε δημιουργηθεί γύρω από τη τραπεζική δομή, διατυπώθηκαν διάφορες προτάσεις που αποσκοπούσαν στη σύσταση ενός νέου τραπεζικού συστήματος που θα ανήκε και θα λειτουργούσε υπό την αιγίδα του κράτους. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα στον τότε Πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών, Μάρτιν Βαν Μπούρεν, να προτείνει και στη συνέχεια να εφαρμόσει με νόμο, τον Απρίλιο του 1829, ένα πλάνο που προέβλεπε τη σύσταση ενός ασφαλιστικού ταμείου (Ταμείο Εγγυήσεων Καταθέσεων). Ο ρόλος του ήταν να εισπράττει ανά διαστήματα εισφορές με τη μορφή ασφαλίσεων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας. Επίσης, προέβλεπε το διορισμό ενός διοικητικού συμβουλίου που θα είχε πλήρη εξουσία, ώστε να ελέγχει τακτικά τις τράπεζες. Στην πρόταση του υπήρχε και η πρόβλεψη για επένδυση κεφαλαίων των τραπεζών σε κρατικά ομόλογα, η οποία όμως δεν συμπεριλήφθηκε τελικά στη νομοθεσία που δημιουργήθηκε (Golembe 1960).

Κατά την αρχική σύνθεσή της η ασφάλιση καταθέσεων δεν προέβλεπε τόσο την προστασία των δικαιωμάτων των μικρό-καταθετών, αλλά βασικό μέλημα της ήταν η εξυγίανση της οικονομίας. Για να επιτευχθεί αυτό, έπρεπε να εξασφαλιστεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης ως προς τη ρευστότητα των τραπεζών και να αποκατασταθεί η άμεσα οικονομική αναταραχή (Golembe 1960).

Μέχρι την οριστικοποίηση της εφαρμογής του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, χρειάστηκε να περάσουν τουλάχιστον 50 χρόνια, όπου μέσα σε αυτά έγιναν πολλές προσπάθειες, συζητήσεις, προσαρμογές και ακόμα περισσότερες αρνητικές εμπειρίες με τον ηθικό κίνδυνο, ο οποίος δυσκόλευε περισσότερο την κατάσταση. Κατά τη διάρκεια του 1920, πριν από τη μεγάλη Ύφεση, 600 τράπεζες πτώχευσαν κατά το διάστημα 1921 με 1929. Ο αριθμός αυτός αυξήθηκε τα επόμενα χρόνια, φτάνοντας στο απόγειο του στις αρχές της δεκαετίας του 1930. Ανάμεσα στο διάστημα 1930 με 1933 είχαν πτωχεύσει 9.000 τράπεζες, με τις 4.000 να έχουν κηρύξει πτώχευση μόνο το 1933.

Η κατάσταση ήταν ιδιαίτερα ασφυκτική, με αποτέλεσμα ο πρόεδρος Φραγκλίνος Ρούζβελτ να κηρύξει την 6^η Μαρτίου ως εθνική εορτή και να κλείσει όλες τις τράπεζες σε λειτουργία. Η κίνηση αυτή είχε ως στόχο να κερδίσουν χρόνο οι ρυθμιστικές αρχές και να αξιολογήσουν την κάθε τράπεζα ξεχωριστά, προτού της επιτρέψουν να επαναλειτουργήσει. Ωστόσο, η πράξη αυτή δημιούργησε άγχος και ανησυχία στους πολίτες, οι οποίοι έσπευσαν να προβούν σε μαζικές αναλήψεις, παρά τις διαβεβαιώσεις του προέδρου ότι οι καταθέσεις τους ήταν ασφαλείς.

Το 1933 αποφασίστηκε η σύσταση της Ομοσπονδιακής Εταιρείας Ασφάλισης Καταθέσεων (Federal Insurance Corporation, FDIC) ως προσωρινό μέτρο για την αντιμετώπιση της αναταραχής που είχε δημιουργηθεί και την καθυσύχαση των πολιτών. Τελικά, όμως, το μέτρο είχε μεγάλη απήχηση και οι καταθέτες επιθυμούσαν την διατήρησή του, οδηγώντας τον πρόεδρο Ρούζβελτ στην υπογραφή της οριστικής εφαρμογής του ταμείου. Το FDIC ξεκίνησε την λειτουργία του το 1934 προσφέροντας κάλυψη του ποσού των \$2,500 ανά καταθέτη και σε μόλις δυο χρόνια ο αριθμός των πτωχεύσεων του τραπεζικού κλάδου συρρικνώθηκε αντικατοπτρίζοντας την ωφελιμότητα της σύστασής του.

Μέσα στις επόμενες τρεις δεκαετίες, μετά τις ΗΠΑ, ακολούθησε η υιοθέτηση του συστήματος της ασφάλισης καταθέσεων από τις χώρες της Ευρώπης και σιγά σιγά εξαπλώθηκε και σε όλον τον υπόλοιπο κόσμο. Η πρώτη χώρα που υιοθέτησε το

σύστημα ασφάλισης καταθέσεων στην Ευρώπη ήταν η Νορβηγία το 1961, ενώ στον υπόλοιπο κόσμο, η Ινδία την ίδια χρονιά.

Μέχρι το 1994, κάθε χώρα της Ευρώπης είχε το δικό της σύστημα, το δικό της ταμείο και τους δικούς της κανόνες. Καθώς, όμως, είχε ήδη συσταθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα μέρος της πρωτοβουλίας για την προώθηση της ενιαίας αγοράς στον τραπεζικό τομέα ήταν η δημιουργία μιας ενιαίας ασφάλισης καταθέσεων που αποτυπώνεται στην Οδηγία Εγγύησης Καταθέσεων (Demirgüç-Kunt και Kane, 2002).

Σκοπός της Οδηγίας δεν ήταν τόσο η υιοθέτηση ενός κοινού συστήματος ασφάλισης καταθέσεων και η δημιουργία κοινού ταμείου μέσα στα πλαίσια της ΕΕ όσο μια ελάχιστη εναρμόνιση ορισμένων χαρακτηριστικών των εθνικών συστημάτων. Ωστόσο, παρά την Οδηγία, τα εθνικά συστήματα εξακολούθησαν να έχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους, όπως το όριο κάλυψης των καταθέσεων, ο μηχανισμός χρηματοδότησης (*ex ante*, *ex post*, υβριδικό), αλλά και στο είδος της ασφάλισης (άμεση, έμμεση).

Με σκοπό την περαιτέρω συνεισφορά στη διεθνή σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ιδρύθηκε το Μάιο του 2002 ο Διεθνής Σύνδεσμος Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων (International Association of Deposit Insurers - IADI). Πρόκειται για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό που έχει ως έδρα τη Βασιλεία. Κύριες αρμοδιότητες του είναι η ανάπτυξη συνεργασίας ανά τον κόσμο στο πεδίο της εγγύησης των καταθέσεων, καθώς και η ανάπτυξη διεθνών προτύπων και αρχών, ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων (ΣΕΚ) ανά τον κόσμο. Είναι αξιοσημείωτο πως από το πρώτο διάστημα της σύστασής του το IADI αναγνωρίστηκε ευρέως για τη σημαντική δραστηριότητα του και τη συμβολή του στη σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. (Funding of Deposit Insurance Systems 2009).

Η επέκταση της ασφάλισης των καταθέσεων ανά τον κόσμο δημιούργησε την ψευδαίσθηση ότι η ασφάλιση καταθέσεων αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέτρο για την πρόληψη των τραπεζικών κρίσεων. Ωστόσο, με το ξέσπασμα της κρίσης του 2008 έγιναν φανερά πολλά μειονεκτήματα του συστήματος που σχετίζονταν κατά κύριο λόγο με τον ηθικό κίνδυνο. Σημαντικό μέρος της αντιμετώπισης της κρίσης ήταν οι αλλαγές στη σύσταση του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, οι οποίες θα αναλυθούν στο κεφάλαιο 3.

1.3 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα

Η ασφάλιση των καταθέσεων ακολούθησε μια ραγδαία εξάπλωση σε όλες τις χώρες του κόσμου, όπου, όπως αναφέρουν οι Demirgüç-Kunt και Kane, (2002), το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα είχε ήδη εφαρμοστεί σε 71 χώρες. Δηλαδή, από τις 12 χώρες που είχαν πρώτο-υιοθετήσει το μέτρο μέχρι το 1974, μετά από 25 χρόνια, το 1999, υιοθετήθηκε από 59 ακόμη χώρες. Η ραγδαία αυτή εξάπλωση απεικονίζεται στο Γράφημα 1.

Δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κανείς γιατί υπήρξε αυτή η ραγδαία εξάπλωση της ασφάλισης καταθέσεων και η υιοθέτηση του μέτρου από τις περισσότερες χώρες παγκοσμίως, αφού βραχυπρόθεσμα μοιάζει να είναι μια πολιτική με μικρό κόστος για τα κράτη. Η ασφάλιση καταθέσεων βοηθάει στη μείωση των πιθανοτήτων να προκληθούν τραπεζικές πτωχεύσεις, προσφέροντας μια χρηματοοικονομική σταθερότητα και αποτρέπει να εξαπλωθούν τα προβλήματα που μπορεί να παρουσιαστούν σε μια τράπεζα και στις υπόλοιπες. Καταφέρνει επίσης να παρέχει σιγουριά στους καταθέτες και προωθεί και άλλες πολιτικές αξίες που έχουν να κάνουν με την προστασία των δικαιωμάτων των μικρό-καταθετών. Επιπλέον, παρέχει τη δυνατότητα στις μικρότερες τράπεζες να συγκριθούν με τις μεγαλύτερές τους και να αποπνέουν την ίδια εμπιστοσύνη στους καταθέτες, βοηθώντας συγχρόνως την κοινωνική ευημερία.

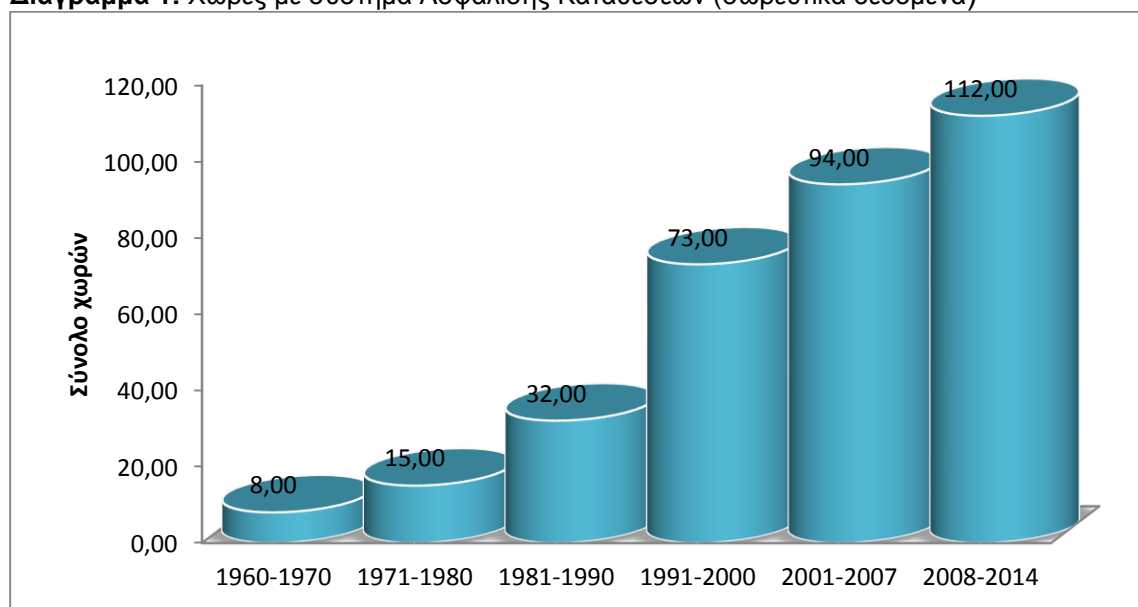
Παρόλα αυτά, η σιγουριά που δημιουργείται από την ασφάλιση καταθέσεων, έχει παρατηρηθεί ότι ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία μακροπρόθεσμα. Οι επιπτώσεις αυτές προέρχονται κυρίως από τον αυξημένο κίνδυνο που υπάρχει λόγω απερίσκεπτης συμπεριφοράς τόσο από τη μεριά των καταθετών, όσο και από τη μεριά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Λόγω της αρχικής αισιοδοξίας που δημιουργείται, μπορεί να παρατηρηθεί μείωση του κινήτρου των καταθετών να ελέγχουν τις τράπεζες, οι οποίες με τη σειρά τους ενθαρρύνονται να αναλάβουν επενδύσεις υψηλού κινδύνου. Έχει παρατηρηθεί πως οι τράπεζες σε ορισμένες περιπτώσεις προσφέρουν υψηλά επιτόκια στους καταθέτες, και στη συνέχεια για να είναι σε θέση να τα αποπληρώσουν προσφέρουν υψηλού κινδύνου δάνεια, ώστε να αυξήσουν άμεσα τα κέρδη τους (Schich, 2009).

Κατά αυτόν τον τρόπο, τόσο οι τράπεζες όσο και οι καταθέτες, συμμετέχουν σε ένα απερίσκεπτο παιχνίδι που μπορεί να οδηγήσει σε τραπεζικές κρίσεις, επαναπαυόμενοι στην ιδέα ότι, εάν τα υψηλού κινδύνου δάνεια δεν αποπληρωθούν,

το ασφαλισμένο τους κεφάλαιο είναι εξασφαλισμένο και δεν πρόκειται να χαθεί. Αυτή η τακτική είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του ηθικού κινδύνου. Σε περιόδους υψηλού κινδύνου και επακόλουθων κρίσεων, όσοι έχουν ασφαλίσει τα κεφάλαια τους έχουν και την τάση να αναλαμβάνουν υψηλότερο κίνδυνο στις επενδύσεις τους.

Έχει παρατηρηθεί από τους ερευνητές ανά τα χρόνια πως το σύστημα καταβολής ασφαλιστρών δεν είναι δίκαιο, καθώς φαίνεται πως οι συνεπείς τράπεζες επιβαρύνονται με υψηλότερα ασφάλιστρα λόγω των ρισοκίνδυνων τραπεζών. Για αυτό το λόγο έχει προταθεί η επιβολή ασφάλιστρου που θα είναι ανάλογο του μεγέθους ανάληψης κινδύνου των τραπεζών (McCoy, 2006).

Διάγραμμα 1: Χώρες με σύστημα Ασφάλισης Καταθέσεων (σωρευτικά δεδομένα)

Πηγή: Demirgüç-Kunt, Kane και Laeven, Deposit Insurance Database (2014)

1.4 Το ζήτημα του Ηθικού Κινδύνου και η βέλτιστη δομή ασφάλισης καταθέσεων

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο ηθικός κίνδυνος είναι ένα σημαντικό και πραγματικό (όχι μόνο εννοιολογικά) ζήτημα που δεν πρέπει να αγνοηθεί, ακόμη και εν μέσω κρίσης. Εμφανίζεται στα άμεσα συστήματα ασφάλισης καταθέσεων και αναφέρεται στο γεγονός ότι εάν οι άνθρωποι δεν έχουν να αντιμετωπίσουν συνέπειες, έχουν την τάση να αναλαμβάνουν μεγαλύτερο κίνδυνο από ότι θα έπρεπε (Sit, 2007).

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η ασφάλιση καταθέσεων ενδέχεται να οδηγήσει σε ηθικό κίνδυνο, τόσο από τη πλευρά των καταθετών όσο και από τη πλευρά των τραπεζών. Το καθαρό αποτέλεσμα της ασφάλισης καταθέσεων στο τραπεζικό κίνδυνο και τη σταθερότητα εξαρτάται από το κατά πόσον τα οφέλη της ασφάλισης των καταθέσεων μπορεί να αντισταθμίζουν το κόστος της (Anginer, Demirguc-Kunt and Zhu 2012).

Έχειδειχτεί ότι η συμπεριφορά του ηθικού κινδύνου αποτελεί σοβαρό πρόβλημα στο σύστημα ασφάλισης καταθέσεων, κάνοντας επιτακτική την ανάγκη αναδιαμόρφωσης του. Το συγκεκριμένο έχει ειπωθεί από τους Berlin, Saunders και Udell (1991), αρκετά χρόνια πριν την πρόσφατη παγκόσμια κρίση του 2008, όπου από τότε είχε διαπιστωθεί πως η ασφάλιση καταθέσεων δεν είναι χτισμένη σε γερά θεμέλια και χρήζει άμεσης αναπροσαρμογής.

Υπάρχουν δυο βασικές προσεγγίσεις για την εξάλειψη του ηθικού κινδύνου, όπου η πρώτη προσέγγιση προσπαθεί να επιβάλει μεγαλύτερη πειθαρχία στους μετόχους της τράπεζας, ενώ η δεύτερη προσπαθεί να αυξήσει την πειθαρχία των κατόχων χρέους. Ακόμη, έχουν δοθεί προτάσεις για τη μείωση του πεδίου εφαρμογής της ασφαλιστικής κάλυψης των τραπεζικών πιστωτών, συμπεριλαμβανομένων κουρέματα για τους μεγάλους καταθέτες και μείωση του μεγέθους της κάλυψης της ασφάλισης καταθέσεων.

Τα μέτρα αυτά, ωστόσο, δεν επαρκούν για να περιορίσουν τον ηθικό κίνδυνο. Απαιτούνται τρία ακόμη πράγματα, ώστε για να μειωθεί ο κίνδυνος που δημιουργείται από την ασφάλιση των καταθέσεων. Καταρχάς, όλα τα συστήματα ασφάλισης καταθέσεων οφείλουν να ενσωματώσουν χαρακτηριστικά ελάττωσης του κινδύνου. Δεύτερον, και σε σχέση με το πρώτο, οι χώρες πρέπει να δημιουργούν κίνητρα που θα ενθαρρύνουν τους μεγάλους καταθέτες και μετόχους να παρακολουθούν και να ελέγχουν τις τράπεζες στις οποίες έχουν εμπιστευτεί τις καταθέσεις τους. Τέλος, κανένα από αυτά τα σημεία δεν έχει σημασία αν μια χώρα δεν διαθέτει τα κατάλληλα θεσμικά όργανα που θα υιοθετήσουν και θα επιβάλλουν τις εγγυήσεις αυτές. Εάν οι χώρες δεν διαθέτουν ισχυρό θεσμικό περιβάλλον, τότε η άμεση ασφάλιση καταθέσεων θα προξενήσει περισσότερα αρνητικά παρά θετικά στη συνολική χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

2. Δομή της Ασφάλισης Καταθέσεων

Οι οργανωτικές και διοικητικές δομές του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων ποικίλλουν σημαντικά, και αυτό μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα του. Το σύστημα ασφάλισης καταθέσεων μπορεί να οργανωθεί ως ξεχωριστή νομική οντότητα ή μπορεί να τοποθετηθεί μέσα σε μια εποπτική δομή μιας χώρας ή υπό την δικαιοδοσία της εθνικής κεντρικής τράπεζας, ή άλλων κυβερνητικών υπουργείων, όπως το Υπουργείο Οικονομικών. Αυτές οι κατηγορίες είναι αλληλοαποκλειόμενες – κάθε σύστημα ασφάλισης καταθέσεων πρέπει να είναι νομικά χωριστό ή να βρίσκεται εντός της Κεντρικής Τράπεζας, της τραπεζικής εποπτείας, ή του κυβερνητικού υπουργείου. Μερικά συστήματα ασφάλισης καταθέσεων οργανώνονται ως ξεχωριστά νομικά πρόσωπα, ενώ άλλα φιλοξενούνται και υποστηρίζονται από την κεντρική τράπεζα.

Οι χώρες δύναται να επιλέξουν ένα άμεσο σύστημα ασφάλισης καταθέσεων που χορηγείται από ιδιωτικούς φορείς, δημόσιους ή από κοινού με κάποιο συνδυασμό αυτών των δύο. Η επιλογή αυτή συχνά βασίζεται από το εάν υπάρχουν ιδιωτικοί φορείς, ώστε να διαχειριστούν δυνητικά ένα άμεσο σύστημα ασφάλισης καταθέσεων. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι οι ενώσεις των τραπεζιτών στην Ελβετία (Demirgüç-Kunt, Kane and Laeven, Deposit Insurance Database 2014).

2.1 Άμεση και Έμμεση Ασφάλιση Καταθέσεων

Μια χώρα δύναται να προσφέρει είτε άμεση (explicit) είτε έμμεση (implicit) ασφάλιση καταθέσεων. Παρόλο που υπάρχουν ορισμένες διαφορές ανάμεσα στα δυο συστήματα ασφάλισης καταθέσεων, οι κύριοι στόχοι τους είναι ουσιαστικά ίδιοι, δηλαδή η προστασία των καταθετών και η ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (Garcia, 2000).

Το σύστημα της άμεσης ασφάλισης καταθέσεων συνήθως δημιουργείται με πράξη του κοινοβουλίου και κατά τις περιόδους κρίσεων μπορεί να χορηγηθούν χρηματοδοτήσεις τόσο από ιδιωτικούς όσο και από δημόσιους φορείς. Έχει επίσημες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, οι οποίες θεσπίζουν τις βασικές πτυχές του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, όπως τα όρια κάλυψης, εάν και πώς θα χρηματοδοτηθεί το σύστημα, πώς θα πρέπει να αποζημιωθούν οι καταθέτες σε

περίπτωση που οι τράπεζες πτωχεύσουν, τους τύπους των θεσμών και των καταθέσεων που είναι ικανό να προστατεύσει και εάν η συμμετοχή είναι εθελοντική ή υποχρεωτική.

Από την άλλη μεριά, το σύστημα της έμμεσης ασφάλισης καταθέσεων δεν έχει κάποιους επίσημους νόμους ή κανονισμούς σχετικά με την αποζημίωση των καταθετών κατά τις περιόδους τραπεζικών κρίσεων. Το ποσό της αποζημίωσης και η μορφή της προστασίας βασίζεται στη δύναμη των κυβερνητικών πιέσεων, η οποία είναι υπεύθυνη για την χρηματοδότηση των καταθετών. Υπό αυτό το σύστημα, η κυβέρνηση μπορεί να κάνει απευθείας πληρωμές στους καταθέτες ή να εξασφαλίσει ότι μια άλλη τράπεζα θα χρηματοδοτήσει την τράπεζα που βρίσκεται σε κρίση ή να οργανώσει και να διευκολύνει τη συγχώνευση μιας προβληματικής τράπεζας με μια υγιή ή να διασώσει την προβληματική τράπεζα μέσω μιας έκτακτης εισφοράς κεφαλαίου.

Ωστόσο, το έμμεσο σύστημα ασφάλισης καταθέσεων παρουσιάζει κάποια μειονεκτήματα που δημιουργούνται για δυο λόγους. Ο πρώτος οφείλεται στην αβεβαιότητα σχετικά με το πώς και πότε θα αποζημιωθούν οι καταθέτες και δεύτερον, λόγω του ότι δεν είναι σίγουρο το κατά πόσο θα είναι ικανή η εκάστοτε κυβέρνηση να έχει πρόσβαση σε κεφάλαια και να χρηματοδοτήσει τις πτωχευμένες τράπεζες. Ως εκ τούτου, το άμεσο σύστημα ασφάλισης είναι πιο δημοφιλές από το έμμεσο, καθώς μπορεί να έχουν 100% ή μικρότερη, αλλά σίγουρη, εκ των προτέρων, κάλυψη των καταθετών (Demirgüç-Kunt, Kane and Laeven, 2014).

2.2 Μέθοδοι Χρηματοδότησης

Προκειμένου η ασφάλιση καταθέσεων να εκπληρώσει τους στόχους της αποτελεσματικά, είναι αναγκαίο ο ασφαλιστής των καταθέσεων να έχει επαρκείς οικονομικούς πόρους στη διάθεση του ή να έχει ένα μηχανισμό χρηματοδότησης σύμφωνα με τον οποίο τα απαιτούμενα κεφάλαια να μπορούν να ληφθούν εύκολα. Τα χρηματικά διαθέσιμα είναι αναγκαία ούτως ώστε να καλύψουν την επιστροφή των χρημάτων στους καταθέτες σε περίπτωση που το ίδρυμα πτωχεύσει, καθώς και να καλύψουν τις λειτουργικές δαπάνες που σχετίζονται με την επιστροφή χρημάτων στους καταθέτες. Ανεπαρκείς ρυθμίσεις χρηματοδότησης μπορεί να κάνουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα ευάλωτο σε τραπεζικές κρίσεις, σε καθυστερήσεις στην

επίλυση των χρεοκοπημένων τραπεζών και να οδηγήσουν σε σημαντική αύξηση των κοινωνικών δαπανών. Να τονιστεί, βέβαια, ότι το σύστημα ασφάλισης καταθέσεων από μόνο του δεν μπορεί να διασφαλίσει ένα ολόκληρο τραπεζικό σύστημα. Είναι αναγκαία και άλλα συστατικά, όπως ένα ισχυρό πρόγραμμα επίβλεψης των τραπεζών και ένας δανειστής έσχατης ανάγκης.

Το είδος της χρηματοδότησης που χρησιμοποιείται έχει σημαντική επίπτωση στη συνολική σχεδίαση ενός συστήματος ασφάλισης καταθέσεων. Είτε τα κεφάλαια έχουν αντληθεί *ex ante* (εκ των προτέρων), *ex post* (εκ των υστέρων) ή μέσω ενός συνδυασμού *ex ante* και *ex post*, οι μηχανισμοί θα καθορίσουν πολλά από τα χαρακτηριστικά ενός συστήματος ασφάλισης καταθέσεων. Η πηγή χρηματοδότησης, είτε από τους ασφαλισμένους οργανισμούς ή το δημόσιο τομέα, είναι επίσης σημαντική για το σχεδιασμό του συστήματος, την ίδια στιγμή, διάφορα στοιχεία όπως το σύστημα αξιολόγησης, οι πολιτικές επενδύσεων και η κατανομή ζημιών μπορεί να έχουν επιπτώσεις για τις ρυθμίσεις χρηματοδότησης.

α. Χρηματοδότηση Ex Ante

Στην χρηματοδότηση *ex ante* η κάθε αρχή έχει θέσει εκ των προτέρων κανόνες, οι οποίοι είναι ευρέως γνωστοί. Η χρηματοδότηση προέρχεται από τα συνεργαζόμενα ιδρύματα - μέλη συνήθως με την καταβολή ασφαλίσεων σε ετήσια βάση. Ο στόχος της *ex ante* χρηματοδότησης είναι η συσσώρευση κεφαλαίων κατά τη διάρκεια περιόδων οικονομικής ανόδου, ώστε σε μια ενδεχόμενη μελλοντική κάθοδο της οικονομίας, να διατηρηθεί η ρευστότητα.

Επίσης, εάν κάποιο ίδρυμα - μέλος καταρρεύσει, τότε με τα κεφάλαια που έχουν ήδη σωρευτεί όλο αυτό το διάστημα, θα το βοηθήσουν να ανακάμψει. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ενισχύεται η εμπιστοσύνη του κοινού στο σύστημα ασφάλισης καταθέσεων και στο τραπεζικό σύστημα, δεδομένου ότι οι καταθέτες γνωρίζουν ότι τα κεφαλαία τους διαχειρίζονται με σωστό τρόπο.

Αυτό που κάνει μια *ex ante* χρηματοδότηση ιδιαίτερα ελκυστική είναι ότι σε σύγκριση με μια *ex post* είναι πιο δίκαιη. Ο ισχυρισμός αυτός πηγάζει από το γεγονός ότι όλα τα ιδρύματα έχουν συνεισφέρει το ίδιο στην κάλυψη των εξόδων του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, ακόμα και αυτά που πρόκειται να χρεοκοπήσουν. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αποφεύγονται καταστάσεις όπου τα ιδρύματα με κακή διαχείριση χρηματοδοτούνται διαρκώς σε περιόδους κρίσεως από τα ιδρύματα με καλύτερη διαχείριση, χωρίς τα ίδια να έχουν συνεισφέρει ποτέ στο

ταμείο. Επιπρόσθετα, στο σύστημα χρηματοδότησης *ex ante*, ο ασφαλιστής των καταθέσεων φροντίζει να αυξάνει τα ασφάλιστρα και να επιβάλλει εισφορές επί των σωζόμενων ιδρυμάτων.

Το αρνητικό με την *ex ante* χρηματοδότηση είναι ότι μπορεί να επιδεινώσει τον ηθικό κίνδυνο, καθώς δεδομένης της αυξημένης σιγουριάς που δημιουργείται σχετικά με την ασφάλεια των καταθέσεων, μειώνεται το κίνητρο των καταθετών να παρακολουθήσουν και να εποπτεύσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Επιπλέον, η συγκεκριμένη μέθοδος χρηματοδότησης, μπορεί να φανεί ιδιαίτερα ακριβή στα μέλη, λόγω των τακτικών εισφορών που καλούνται να πληρώνουν. Πιο συγκεκριμένα, οι απαιτούμενες *ex ante* πληρωμές θεωρείται ότι μειώνουν τα διαθέσιμα του ιδρύματος και το καθιστούν αδύνατο να αποτρέψει ενδεχόμενες ζημίες με δικά του κεφάλαια. Τέλος, υπάρχει ένα κόστος ευκαιρίας στην τράπεζα που πληρώνει ασφάλιστρο και στο σύνολο της οικονομίας, αν λάβει κανείς υπόψη πόσο διαφορετικά μπορεί να είχαν χρησιμοποιηθεί οι πόροι που προορίζονται για ασφάλιστρα.

Σύμφωνα με στοιχεία του International Association of Deposit Insurers, 2009, πάνω από το 80% των συστημάτων ασφάλισης καταθέσεων παγκοσμίως έχει υιοθετήσει την *ex ante* χρηματοδότηση. Ωστόσο, ελάχιστες είναι οι χώρες οι οποίες, ενώ είχαν υιοθετήσει αρχικά την *ex post* χρηματοδότηση, άλλαξαν σε *ex ante*.

β. Χρηματοδότηση Ex Post

Το σύστημα χρηματοδότησης *ex post* δεν έχει συγκεκριμένους κανόνες ή αρμοδιότητες σχετικά με την κατανομή των δαπανών για την αποζημίωση των καταθετών. Τα κεφάλαια του συγκεκριμένου συστήματος δεν λαμβάνονται εκ των προτέρων, όπως στο σύστημα χρηματοδότησης *ex ante*, αλλά μόνο όταν τα ιδρύματα βρεθούν σε δυσχερή οικονομική κατάσταση. Ειδικότερα, όταν κάποιο ίδρυμα βρεθεί σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, τα υπόλοιπα που βρίσκονται σε καλύτερη οικονομικά θέση συνεισφέρουν στη διάσωση του. Αυτό είναι που κάνει ένα σύστημα *ex post* να μην είναι όσο δίκαιο όσο ένα *ex ante*. Το γεγονός, δηλαδή, ότι τα ιδρύματα που δεν έχουν σωστή διαχείριση και οδηγούνται στη πτώχευση, δεν συμβάλουν στην αποζημίωση των καταθετών τους. Αντίθετα, εκείνα που παρουσιάζουν καλύτερη διαχειριστική ικανότητα αναγκάζονται να στερούνται από τα κεφάλαια τους για να αποζημιώσουν τους καταθέτες του πτωχευμένου ιδρύματος.

Το πλεονέκτημα της *ex post* χρηματοδότησης είναι ότι, μακροπρόθεσμα, μπορεί να κοστίζει πολύ λιγότερο στα ιδρύματα μιας χώρας. Όντως, κατά τη διάρκεια

ευνοϊκών περιόδων η *ex post* είναι πιο οικονομική από την *ex ante*, διότι δεν περιλαμβάνει τακτικές εισφορές. Επομένως, για τα ιδρύματα που δεν χρειάζεται να στερηθούν μέρος των κεφαλαίων τους κατά εκείνες τις περιόδους, η *ex post* χρηματοδότηση αποτελεί μεγάλη ανακούφιση.

Από την άλλη μεριά, βέβαια, παρουσιάζει κάποια σοβαρά μειονεκτήματα, που σε μια ενδεχόμενη κρίση θα μπορούσαν να προκαλέσουν σημαντικές αναταραχές. Αρχικά, εάν ξεσπάσει μια κρίση, τα ιδρύματα θα κληθούν να κάνουν έκτακτες συνεισφορές και να πληρώσουν ίσως και πολύ υψηλά ασφάλιστρα μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, ώστε να αποζημιωθούν οι καταθέτες των πτωχευμένων ιδρυμάτων. Πράγμα, που μπορεί να προκαλέσει εντονότερη πίεση στα ιδρύματα που, ενώ έχουν καταφέρει να επιβιώσουν, βρίσκονται σε δύσκολη οικονομική κατάσταση. Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια μιας κατάστασης πανικού, η αποζημίωση των καταθετών ενδέχεται να καθυστερήσει, δεδομένου ότι διαδικασίες αποζημίωσης απαιτούν χρόνο, αλλά και το προσωπικό να μην είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο ώστε να συλλέξουν και να διανείμει τα κεφάλαια άμεσα. Όλοι αυτοί οι παράγοντες μπορούν να συμβάλουν σε μια μεγάλη αύξηση του συνολικού κόστους και να βυθίσουν την οικονομία σε εντονότερη ύφεση.

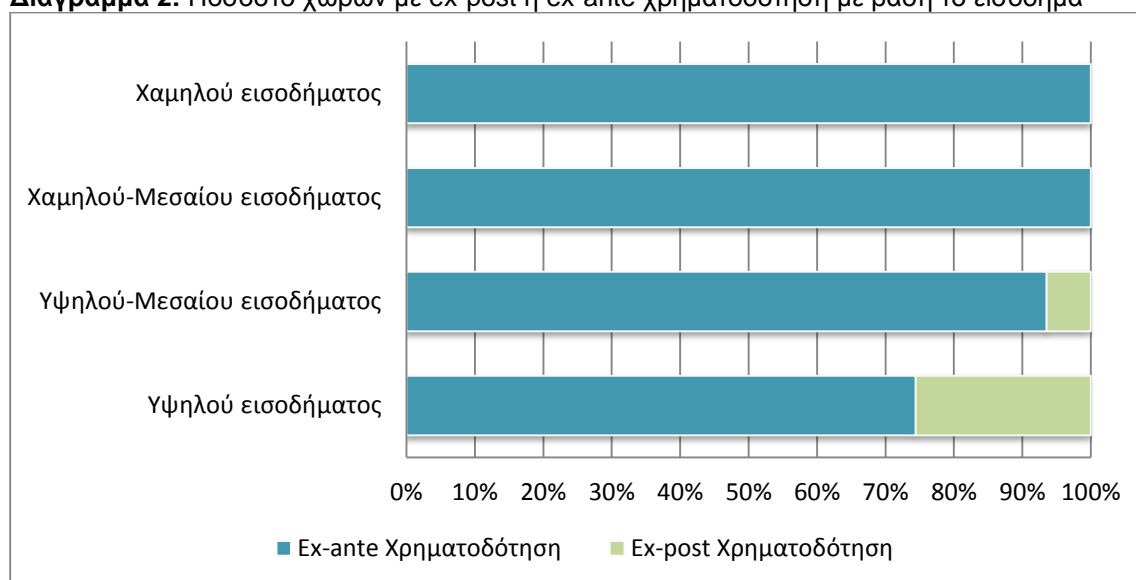
Συμπεραίνουμε, πως το συγκεκριμένο σύστημα, στη περίπτωση μιας πτώσης της οικονομίας μπορεί να ασκήσει μεγάλες πιέσεις στην κυβέρνηση και στα ιδρύματα. Για αυτό θεωρείται ότι είναι πιο αποτελεσματικό και κερδοφόρο μέσα σε ένα σταθερό περιβάλλον, με μικρής έντασης ή και καθόλου κρίσεις. Για το σκοπό αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη της αποτελεσματικής εποπτείας των τραπεζών. Ορισμένες Ευρωπαϊκές χώρες που χρησιμοποιούν το σύστημα *ex post* χωρίς να διατηρούν παράλληλα κάποιο ταμείο είναι η Αυστρία, η Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ολλανδία. Στο διάγραμμα 2 απεικονίζεται το ποσοστό των χωρών που έχει υιοθετήσει μια *ex post* ή *ex ante* χρηματοδότηση, με βάση το εισόδημα της.

γ. Υβριδική Χρηματοδότηση

Η υβριδική χρηματοδότηση είναι ένας συνδυασμός της *ex ante* και της *ex post* χρηματοδότησης, που χρησιμοποιείται αρκετά συχνά. Όπως και στην *ex ante* χρηματοδότηση, έτσι και εδώ, υπάρχει ένα ταμείο το οποίο φροντίζει να συσσωρεύει κεφάλαια, με την καταβολή ασφαλίσεων ή/και άλλων τρόπων από τα ιδρύματα-μέλη. Υπάρχει η δυνατότητα, επίσης, να γίνουν *ex post* πληρωμές σε περιόδους κρίσης, όταν τα αποθέματα του ταμείου δεν επαρκούν. Η μορφή των πληρωμών

μπορεί να γίνει με έκτακτη αύξηση των ασφαλίσεων ή με την προσφυγή σε στηρίξεις εκτάκτου ανάγκης. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πως η υβριδική χρηματοδότηση είναι στην ουσία είτε μια ex ante είτε μια ex post χρηματοδότηση, ανάλογα με τις ανάγκες της περιόδου.

Διάγραμμα 2: Ποσοστό χωρών με ex-post ή ex-ante χρηματοδότηση με βάση το εισόδημα

Πηγή: Demirgüç-Kunt, Kane και Laeven, Deposit Insurance Database (2014)

2.3 Πηγές Χρηματοδότησης

Οι πηγές προέλευσης των κεφαλαίων του συστήματος ασφάλισης των καταθέσεων, μπορεί να είναι ο δημόσιος τομέας, ο ιδιωτικός τομέας (δάνεια ή ομόλογα, με ή χωρίς κρατική εγγύηση) ή και οι δύο. Σε κάποιες ειδικές περιπτώσεις υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης από κεντρικές τράπεζες ή διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα. Βέβαια, η πλειοψηφία των χωρών υιοθετούν συστήματα όπου τα κεφάλαια προέρχονται κατά κύριο λόγο από τον ιδιωτικό τομέα, ώστε να εξασφαλίσουν την κάλυψη των επιστροφών στους καταθέτες, το κόστος ανάλυσης και τις τρέχουσες δαπάνες.

α. Ιδιωτικές Πηγές

Οι ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης προέρχονται από τα ιδρύματα μέλη. Για να ενταχθεί το κάθε ίδρυμα σε αυτό το σύστημα χρηματοδότησης, είναι υποχρεωμένο να πληρώνει ασφάλιστρα ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Σε περίπτωση πτώσης της οικονομίας υπάρχει η πιθανότητα να απαιτηθούν κάποιες έκτακτες εισφορές ή/ και να αυξηθεί το ποσοστό των ασφαλιστρών. Γενικά, το ύψος των ασφαλιστρών καθορίζεται με βάση το σύνολο των ασφαλισμένων καταθέσεων ή το γενικό σύνολο των καταθέσεων, ασφαλισμένων και μη. Ωστόσο, θεωρείται από τους φορείς χάραξης πολιτικής ότι ο ορισμός του ύψους των ασφαλιστρών με βάση το σύνολο ασφαλισμένων καταθέσεων ευνοεί, περισσότερο από άλλους, ιδρύματα με υψηλό ποσοστό ασφαλισμένων καταθέσεων. Σε αντιπαράθεση έρχεται ο ισχυρισμός ότι κάνοντας χρήση του ύψους των συνολικών καταθέσεων έχει το πλεονέκτημα της εύκολης λειτουργίας και μπορεί να αποτρέψει τις τράπεζες από κερδοσκοπικές μετατροπές μεταξύ ασφαλισμένων και ανασφάλιστων καταθέσεων.

β. Δημόσιες Πηγές

Η δημόσια χρηματοδότηση αναφέρεται στα κεφάλαια που δύναται να λάβουν οι ασφαλιστές των καταθέσεων από τον δημόσιο τομέα. Η άντληση αυτών των κεφαλαίων είναι ο πιο οικονομικός τρόπος, διότι ο δημόσιος τομέας είναι πιο ικανός να αυξήσει τα κεφάλαια του με χαμηλότερο κόστος από ότι ο ιδιωτικός.

Πολλές χώρες, πέραν των ασφαλιστρών που συλλέγονται από τα ιδρύματα-μέλη, ενδέχεται να κάνουν χρήση και των δημοσίων κεφαλαίων. Ο κύριος λόγος είναι για την κάλυψη εξόδων της δημιουργίας του συστήματος ασφάλισης, αλλά και σε περιόδους εκτάκτου ανάγκης, όταν τα ιδιωτικά κεφάλαια αρχίζουν να στερεύουν. Βέβαια, να τονιστεί πως τα κεφάλαια που λαμβάνονται από τον δημόσιο τομέα πρέπει να επιστρέφονται πίσω μόλις το ίδρυμα ξεκινήσει να ανακάμπτει. Επιπλέον, τα ιδρύματα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά καθώς δεν είναι δυνατό να κάνουν συχνή χρήση των δημοσίων πόρων, δεδομένου ότι μια τέτοια τακτική μπορεί να ελλοχεύει κινδύνους και να διαταράξει τη σχέση και την εμπιστοσύνη των πολιτών. Απώροια αυτού μπορεί να είναι τα ιδρύματα να υπόκεινται σε αλόγιστη ανάληψη κινδύνου.

3. Τραπεζική σταθερότητα

“A deposit insurance system is like a nuclear power plant. If you build it without safety precautions, you know it is going to blow you off the face of the earth. And even if you do, you can’t be sure it won’t.”

– L. Willian Seidman –

Σύμφωνα με τα όσα μας έχει διδάξει μέχρι στιγμής η οικονομική θεωρία, η ασφάλιση καταθέσεων αποφέρει τόσο θετικά όσο και αρνητικά, τα οποία είναι πιθανό να διαφέρουν ανάλογα με τις οικονομικές καταστάσεις. Έχει ήδη αναφερθεί πως βραχυπρόθεσμα μπορεί να συμβάλει θετικά στην τραπεζική σταθερότητα δημιουργώντας ένα κλίμα σιγουριάς στους καταθέτες. Ωστόσο, η υπέρμετρη προσφορά ασφάλισης καταθέσεων ενδέχεται μακροπρόθεσμα να οδηγήσει σε ανάληψη υψηλού κινδύνου και ως εκ τούτου να αυξήσει τις πιθανότητες να κλονιστεί η τραπεζική σταθερότητα. Επιπλέον, η ασφάλιση των καταθέσεων δημιουργεί ηθικό κίνδυνο – ειδικά εάν η κάλυψη είναι απεριόριστη – ο οποίος μπορεί να οδηγήσει σε τραπεζική κρίση.

Τα παραπάνω έχουν επιβεβαιωθεί από μια ενδιαφέρουσα έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Anginer, Demirguc-Kunt και Zhu (2012), με αφορμή την πρόσφατη παγκόσμια κρίση του 2008. Στην έρευνα αυτή εξετάστηκε η σχέση ανάμεσα στην ασφάλιση των καταθέσεων, τον τραπεζικό κίνδυνο καθώς και τη συστημική ευθραυστότητα για όλο το διάστημα που προηγήθηκε της κρίσης. Τα χαρακτηριστικά αυτά εξετάζουν στην ουσία την επίδραση του ηθικού κινδύνου. Τα αποτελέσματα τους φανέρωσαν πως κατά τη διάρκεια ευνοϊκών περιόδων, το σύστημα της ασφάλισης καταθέσεων αύξανε τον τραπεζικό κίνδυνο και μείωνε την τραπεζική σταθερότητα. Τα αντίθετα αποτελέσματα, όμως, παρουσιάστηκαν όταν η περίοδος εξέτασης της προσφοράς ασφάλισης καταθέσεων δεν ήταν ευνοϊκή.

Ειδικότερα, παρατηρήθηκε πως κατά τις περιόδους κρίσης, η χρήση του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων έχει τη δύναμη να μειώσει τον τραπεζικό κίνδυνο και να αυξήσει την τραπεζική σταθερότητα.

Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική επίδραση της ασφάλισης καταθέσεων, δηλαδή τόσο σε καλές περιόδους όσο και σε δυσμενής, βλέπουμε ότι είναι αρνητική. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επίδραση του ηθικού κινδύνου, όπου εξαιτίας του η αποσταθεροποιητική επίδραση της ασφάλισης καταθέσεων είναι πολύ μεγαλύτερη από την σταθεροποιητική επίδραση της κατά τη διάρκεια οικονομικών αναταραχών.

Κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας κρίσης του 2008, αξιοσημείωτο είναι πως τα προβλήματα πολιτικής οικονομίας παρόλο που ταλαιπωρούν την ασφάλιση καταθέσεων σε περιόδους κρίσεις, στη συγκεκριμένη περίπτωση παραγκωνίστηκαν. Η κίνηση των κυβερνήσεων για την εύκολη και γρήγορη αποκατάσταση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας ήταν να ξαναγράψουν το υφιστάμενο καταστατικό, ουτως ώστε οι διαχειριστές των συστημάτων ασφάλισης καταθέσεων να είναι σε θέση να τροποποιήσουν τα όρια κάλυψης. Επειδή αυτό το είδος της υποστήριξης χρηματοδοτείται ως ενδεχόμενη υποχρέωση, ούτε το σύστημα ασφάλισης καταθέσεων ούτε η εθνική κυβέρνηση βίωσαν μια άμεση δημοσιονομική επίπτωση.

Ένα ενδιαφέρον εύρημα της έρευνας των Anginer, Demircuc-Kunt και Zhu (2012) είναι η σημασία της τραπεζικής εποπτείας. Η σωστή εφαρμογή της μπορεί να προλάβει και να αποτρέψει τις αρνητικές συνέπειες της ασφάλισης καταθέσεων στο συστηματικό κίνδυνο, κατά τη διάρκεια ευνοϊκών περιόδων. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της έρευνάς τους καθιστούν ιδιαίτερα σημαντικό το υποκείμενο κανονιστικό και θεσμικό πλαίσιο μέσω του οποίου δύναται να προωθηθούν τα κατάλληλα κίνητρα, ώστε να διασφαλιστεί η συστηματική σταθερότητα.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό, λοιπόν, πως η επιρροή της ασφάλισης καταθέσεων στη σταθερότητα και τον τραπεζικό κίνδυνο αντισταθμίζεται από τα αρνητικά και τα θετικά που τη περιβάλλουν.

3.1 Αλλαγές στην Ασφάλιση Καταθέσεων ως Μέρος μιας Ολοκληρωμένης Πολιτικής Εκτάκτου Ανάγκης

Έχει υποστηριχθεί από αναλυτές πως, όταν ένα κράτος ετοιμάζεται να διαχειριστεί τον πανικό των καταθετών, εν μέσω κρίσης, δεν ενδείκνυται να στρέφει όλη του την προσοχή στην εξάλειψη του ηθικού κινδύνου, δεδομένου ότι εκείνη τη στιγμή προέχει η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταθετών και της οικονομικής σταθερότητας. Σε αυτή την περίπτωση, οι εγγυήσεις αποτελούν μια χρήσιμη πολιτική για την αποκατάσταση της σταθερότητας.

Το επόμενο βήμα για την διαχείριση μιας κρίσης είναι ο εντοπισμός των αφερέγγυων ιδρυμάτων και η διακοπή ευκαιριών ανάληψης κινδύνου. Για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της κατάστασης πρέπει να παρέχεται ρευστότητα όχι σε όλα τα ιδρύματα, αλλά μόνο στα φερέγγυα.

Τίποτα από αυτά, όμως, δεν μπορεί να υλοποιηθεί εάν ο σχεδιασμός της ασφάλισης καταθέσεων δεν βασίζεται σε ένα σωστά δομημένο και λειτουργικό χρηματοοικονομικό και εποπτικό περιβάλλον. Όταν η τραπεζική εποπτεία εκτελεστεί σωστά, τότε οι προβληματικές τράπεζες θα προβούν εγκαίρως σε ανακεφαλαιοποίηση ή θα κηρύξουν πτώχευση, προτού συσσωρευτούν σημαντικές απώλειες. Σε αυτή τη περίπτωση, οι τράπεζες θα αποζημιώσουν τους καταθέτες με το ασφαλισμένο κεφάλαιο που έχει καταβληθεί υπό τη μορφή ασφάλιστρων, χωρίς να επιβαρυνθούν οι φορολογούμενοι πολίτες. Στην αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή η τραπεζική εποπτεία δεν εκτελεστεί σωστά, μπορεί να προκληθεί μεγάλη αναστάτωση που θα οδηγήσει σε έντονη τραπεζική κρίση, καθώς και σε σημαντικές απώλειες για τους φορολογούμενους.

3.2 Υιοθέτηση μέτρων εκτάκτου ανάγκης ως αποτέλεσμα της κρίσης του 2008

Το ξέσπασμα της παγκόσμιας κρίσης του 2008 έκανε επιτακτική την ανάγκη υιοθέτησης νέων μέτρων με σκοπό τον περιορισμό του νέφους που είχε δημιουργηθεί. Πολλές χώρες έσπευσαν να λάβουν έκτακτα μέτρα αναφορικά με την ασφάλιση καταθέσεων. Ορισμένα από αυτά σχετίζονταν με την αύξηση της κάλυψης

εγγύησης καταθέσεων, την εισαγωγή κρατικών εγγυήσεων στα πρόσθετα τραπεζικά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού και την ταχύτητα αποπληρωμής των καταθετών.

Για την ακρίβεια, παρατηρήθηκε πως με το ξέσπασμα της παγκόσμιας κρίσης, δεκατέσσερις χώρες έσπευσαν να υιοθετήσουν το σύστημα της άμεσης ασφάλισης καταθέσεων, ενώ όσες το είχαν ήδη υιοθετήσει προέβησαν σε αύξηση του ορίου κάλυψης των ασφαλισμένων καταθέσεων. Στα πλαίσια αντιμετώπισης της αναταραχής, ένα ποσοστό των χωρών που βρίσκονταν σε κρίση έκανε χρήση κρατικών εγγυήσεων για την διασφάλιση των καταθέσεων, όπου το 38% των καταθετικών εγγυήσεων εγγυόταν τις καταθέσεις στο ακέραιο (Demirgüç-Kunt, Kane και Laeven, Deposit Insurance Database, 2014). Αναλυτικότερα, λεπτομέρειες αναφορικά με την εξέλιξη των ορίων κάλυψης τα τελευταία χρόνια παρέχονται στον Πίνακα 2, Παράρτημα II.

Τα συστήματα ασφάλισης καταθέσεων συνέβαλαν σημαντικά στην πρόληψη των τραπεζικών πτωχεύσεων, υποστηρίζοντας τη δράση των κεντρικών τραπεζών στην προσπάθεια παροχής ρευστότητας και χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση των ΗΠΑ, όπου το FDIC σε συνεργασία με τη Federal Reserve, πρόσφεραν μια εκτεταμένη στήριξη ρευστότητας στις τράπεζες αποτρέποντας γενικευμένες εκροές ασφαλισμένων τραπεζικών καταθέσεων να μετατραπούν σε συναλλαγματική κρίση.

Ωστόσο, οι εκροές σε ασφαλισμένες καταθέσεις ήταν ευρέως διαδεδομένες. Για παράδειγμα, το Σεπτέμβριο του 2008 υπήρξε μια σημαντική εκροή των καταθέσεων από τη μεγαλύτερη τράπεζα των ΗΠΑ, την Washington Mutual, η οποία βίωσε μαζικές αναλήψεις καταθέσεων για 10 συνεχόμενες ημέρες. Αυτές οι εκροές δημιούργησαν έντονο στρες στις αγορές και για την αντιμετώπιση της κατάστασης το FDIC δημιούργησε ένα Προσωρινό Πρόγραμμα Εγγύησης Ρευστότητας για να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη και να ενθαρρύνει τη ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα. Ως πρόσθετο μέτρο για την αύξηση της εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπεζικό σύστημα, το FDIC αύξησε το όριο κάλυψης από τα \$100.000 ανά καταθέτη, σε \$250.000 ανά καταθέτη.

Την ίδια εποχή στην Ευρώπη, έγινε αντιληπτό πως η συγκεκριμένη κρίση χρειαζόταν τη λήψη δραστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της μιας και η γρήγορη εξάπλωσή της, σε συνδυασμό με την ύπαρξη πολύ χαμηλών εγγυημένων καταθέσεων, μπορούσε άμεσα να διαλύσει το τραπεζικό σύστημα. Ως εκ τούτου, τα

κράτη άρχισαν να αυξάνουν τα εγγυημένα ποσά των καταθέσεων προσθέτοντας επίσης και κρατικές εγγυήσεις. Μάλιστα η κυβέρνηση της Ιρλανδίας εφάρμοσε εγγυήσεις χωρίς όρια, κάτι που ακολούθησαν, έστω και για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα η Γερμανία, η Δανία και η Γαλλία.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λοιπόν, σε απάντηση στην οικονομική κρίση και προκειμένου να ανταποκριθεί καλύτερα στην αποστολή της, επιδίωξε μια σειρά ενιαίων κανόνων για τα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απώτερο σκοπό τη διατήρηση της σταθερότητας. Οι πρωτοβουλίες αυτές, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν υψηλότερη προστασία και πληροφόρηση των καταθετών, αυστηρότερες απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας και κανόνες για τη διαχείριση των πτωχευμένων πιστωτικών ιδρυμάτων.

Ειδικότερα, το 2009 υιοθετήθηκε η Οδηγία 2009/14/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί ΣΕΚ, η οποία σχετίζεται με την εναρμόνιση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο του ορίου κάλυψης των καταθέσεων που διαμορφώθηκε στο ποσό των 100.000€ ανά καταθέτη και με διατάξεις αντίστοιχες του αμερικάνικου συστήματος. Η ειδοποιός διαφορά με το σύστημα ασφάλισης καταθέσεων των Ηνωμένων Πολιτειών έγκειται στην ανυπαρξία ενός πανευρωπαϊκού μηχανισμού εγγύησης καταθέσεων. Αντίθετα, κάθε κράτος έχει θεσπίσει το δικό του Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων, το οποίο αναλαμβάνει να διασφαλίσει τις τράπεζες που εγγράφονται στο μηχανισμό του. Δηλαδή στην πραγματικότητα, πρόκειται για αποκομμένα ταμεία εγγύησης καταθέσεων και μάλιστα χωρίς καμία θεσμοθετημένη εγγύηση από την ΕΚΤ. Ακόμα, αναφέρεται στον μέγιστο χρόνο καταβολής των αποζημιώσεων, που πλέον μειώθηκε στις 20 εργάσιμες ημέρες.

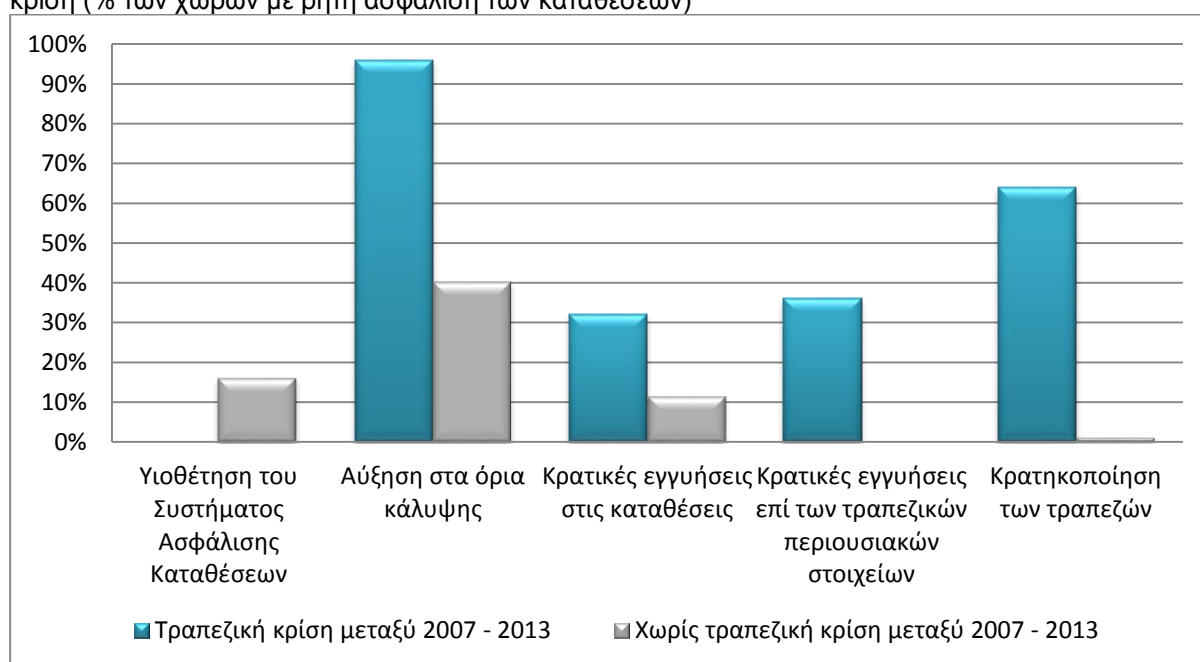
Στην Ελλάδα, η προστασία των καταθετών διασφαλίζεται από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) που συστάθηκε σύμφωνα με ευρωπαϊκούς κανόνες. Μέχρι πρότινος, το όριο κάλυψης του ΤΕΚΕ ανερχόταν στα 20.000€ ανά καταθέτη και το ανώτατο διάστημα καταβολής των αποζημιώσεων ήταν 3 μήνες. Το ΤΕΚΕ εναρμονίστηκε πλήρως με τη νέα Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το ν. 3775/2009 (Α' 122).

Τον Απρίλιο του 2014 και ενώ η ύφεση είχε φτάσει στο βαθύτερο σημείο της, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προέβη στη θέσπιση μιας νέας Οδηγίας περί ΣΕΚ (2014/49/ΕΕ) που ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το ν. 4370/2016 (Α' 37). Η συγκεκριμένη Οδηγία αποσκοπούσε στην προστασία του μεγαλύτερου μέρους

των καταθετών δεδομένου των δυσκολιών που αντιμετώπιζαν τα πιστωτικά ιδρύματα να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Επιπλέον, προβλεπόταν η ενίσχυση του ρόλου των ΣΕΚ ως μέρος του χρηματοπιστωτικού δικτύου ασφάλειας.

Σύμφωνα με την Οδηγία, ορισμένες από τις σημαντικότερες τροποποιήσεις έγιναν αναφορικά με τη προθεσμία καταβολής αποζημιώσεων, που μειώθηκε στις 7 εργάσιμες ημέρες. Ενώ το ποσό κάλυψης ανά καταθέτη παρέμεινε αμετάβλητο στις 100.000€, προστέθηκε μια επιπλέον κάλυψη πέραν αυτού του ποσού για ορισμένες κατηγορίες καταθέσεων. Μια από τις βασικές καινοτομίες της Οδηγίας είναι ότι λαμβάνεται υπόψη το προφίλ επικινδυνότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων στο οποίο βασίζεται και το ύψος των εισφορών αναφορικά με την εγγύηση των καταθέσεων. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σωστή πληροφόρηση των καταθετών, αλλά και στη θέσπιση ενός ελαχίστου επιπέδου κεφαλαίων που οφείλουν να διαθέτουν τα ΣΕΚ, το οποίο διαμορφώθηκε σε 0,8% επί των εγγυημένων καταθέσεων.

Διάγραμμα 3: Αύξηση της προστασίας των καταθέσεων από το 2008, για χώρες με κρίση και χωρίς κρίση (% των χωρών με ρητή ασφάλιση των καταθέσεων)

Πηγή: Demirgüç-Kunt, Kane και Laeven, Deposit Insurance Database (2014)

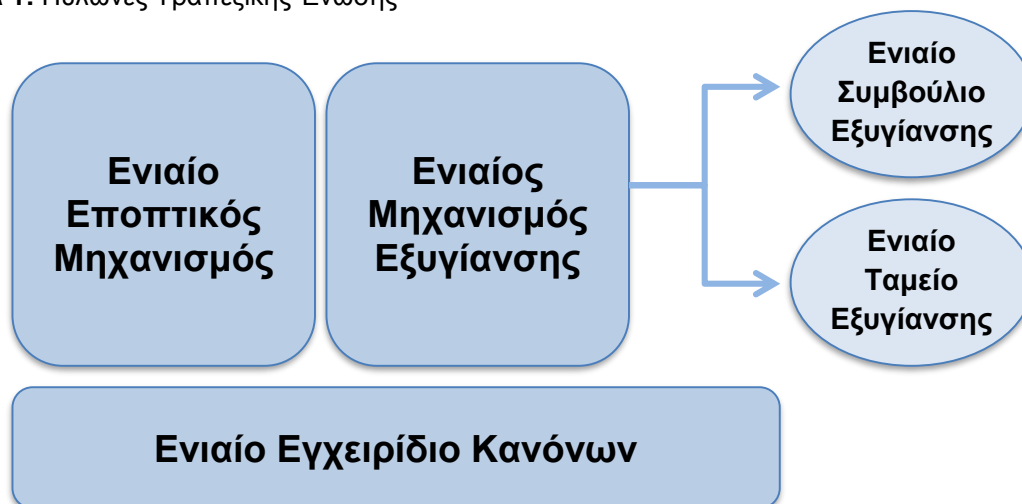
3.2.1 Τραπεζική Ένωση στην Ευρώπη

Όταν η οικονομική αναταραχή του 2008 έφτασε στην Ευρωζώνη, μετατράπηκε με γοργούς ρυθμούς σε κρίση χρέους. Αυτό θορύβησε τους κυβερνώντες της Ευρώπης τονίζοντάς τους πόσο αναγκαία ήταν πλέον μια πιο ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση, η οποία θα βοηθούσε την Ενωμένη Ευρώπη να ανταποκριθεί αποφασιστικά στους στόχους της και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

Με οδηγό την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ άρχισαν να συζητούν από το 2012 την υλοποίηση μιας βαθύτερης τραπεζικής ένωσης. Στόχος της είναι να θέσει τον Ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα σε πιο υγιείς βάσεις κάνοντάς τον πιο διαφανή και ασφαλή, με απώτερο σκοπό την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο ευρώ. Η Τραπεζική Ένωση ισχύει για χώρες της ζώνης του ευρώ, αλλά δίνει τη δυνατότητα και στις χώρες εκτός της Ευρωζώνης να συμμετάσχουν.

Η διαδικασία ολοκλήρωσης της Τραπεζικής Ένωσης πρόκειται να είναι σταδιακή, με αρχικό βήμα την μεταφορά της εποπτείας των τραπεζών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και στη συνέχεια την θέσπιση ενιαίου πλαισίου για τη διαχείριση των τραπεζικών κρίσεων και την προστασία των καταθετών. Οι βασικοί πυλώνες της Τραπεζικής Ένωσης είναι ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (Single Supervisory Mechanism) και ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (Single Resolution Mechanism) για τις τράπεζες, οι οποίοι βασίζονται στο Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων.

Σχήμα 1: Πυλώνες Τραπεζικής Ένωσης

α. Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός

Ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός, ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 4 Νοεμβρίου του 2014 και συνεργάζεται στενά με τις εθνικές αρμόδιες αρχές των συμμετεχόντων κρατών μελών της ΕΕ για την εποπτεία όλων των υπόλοιπων πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται υπό τη γενική επίβλεψη της ΕΚΤ. Μέσω της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, στοχεύει στη διαφύλαξη της ασφάλειας και της ευρωστίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος και την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης και της σταθερότητας στην Ευρώπη.

Η διαδικασία της εποπτείας περιλαμβάνει αρχικά την διενέργεια άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test) από την ΕΚΤ. Εάν διαπιστωθούν ότι υπάρχουν προβληματικά πιστωτικά ιδρύματα, η ΕΚΤ έχει τη δυνατότητα να διεξάγει έγκαιρη παρέμβαση με σκοπό τη διόρθωση της κατάστασης, όπως για παράδειγμα την θέσπιση κεφαλαίων, όρια κινδύνου ή απαίτηση για αλλαγές στη διαχείριση. Στη περίπτωση που ένα πιστωτικό ίδρυμα βρεθεί να είναι στα όρια πτώχευσης, την ευθύνη για την επίλυση του ζητήματος αναλαμβάνει ο ΕΕΜ.

β. Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης

Οι δραστηριότητες του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού υποστηρίζονται από τον άλλο βασικό πυλώνα της Τραπεζικής Ένωσης, τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης. Η λειτουργία του ξεκίνησε στις 19 Αυγούστου το 2014 με αποστολή να συμβάλει στην εξυγίανση των προβληματικών τραπεζών με το ελάχιστο δυνατό κόστος τόσο για τους φορολογουμένους όσο και την πραγματική οικονομία. Ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης απαρτίζεται από ένα Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης και ένα Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund - SRF) που είναι χρηματοδοτούμενο από τον τραπεζικό τομέα.

Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης είναι η υπεύθυνη αρχή εξυγίανσης για περίπου 143 σημαντικούς τραπεζικούς ομίλους, καθώς και για κάθε τραπεζικό όμιλο διασυνοριακής που είναι εγκατεστημένος στα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Κύριες αρμοδιότητες του είναι η στενή συνεργασία με τις εθνικές αρχές εξυγίανσης και η καθοδήγηση τους, η επιλογή και η απόφαση σχετικά με τη χρήση των εργαλείων εξυγίανσης, η ρύθμιση των ελάχιστων απαιτήσεων σχετικά με τα ίδια κεφάλαια και τις κατάλληλες υποχρεώσεις (MREL), καθώς και η αξιολόγηση της δυνατότητας εξυγίανσης των τραπεζών και η υιοθέτηση σχεδίων εξυγίανσης.

Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης, ελέγχεται από το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης και δημιουργήθηκε με κανονισμό περί SRM (ΕΕ) αριθ. 806/2014, ώστε να συνδυασθούν οι εθνικοί πόροι και να μπορεί να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικότερα μια τραπεζική κρίση. Η χρηματοδότηση του Ταμείου γίνεται με το εκ των προτέρων σύστημα χρηματοδότησης (*ex ante funding*), μιας και μπορεί να γίνει ευκολότερα αποδεκτό σε πολιτικό επίπεδο, επίσης παρέχει τα σωστά κίνητρα προς τις τράπεζες για να ενσωματώσουν το κόστος στις αποφάσεις τους. Ωστόσο, προβλέπεται και η χρήση του εκ των υστέρων συστήματος χρηματοδότησης (*ex post funding*). Η εφαρμογή του δύναται να συμβεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, επειδή έχει υπερκυκλικό χαρακτήρα, που σημαίνει πως το κόστος θα μετακυλήσει στους καταναλωτές και πιθανόν να δημιουργηθεί πιστωτική ασφυξία.

Στο Ταμείο έχει δοθεί μια 10-ετής περίοδος μέσα στην οποία οφείλει να έχει προσαρμοστεί πλήρως, αρχής γενομένης από το 2016. Μέχρι την ολοκλήρωση του, ο στόχος για το συνολικό μέγεθος του Ταμείου, ώστε να είναι λειτουργικό, αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 1% των καλυπτόμενων καταθέσεων όλων των τραπεζών στα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην Τραπεζική Ένωση. Αν στο ενδιάμεσο διάστημα προκύψει ανάγκη για περαιτέρω κεφάλαια που υπερβαίνουν τα σωρευμένα, τότε η διαφορά μπορεί να καλυφθεί με δάνειο από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

γ. Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων

Ως ένα περαιτέρω βήμα για μια πλήρη Τραπεζική Ένωση, τον Ιούνιο του 2009, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπέβαλε πρόταση για τη δημιουργία ενός από τους βασικότερους πυλώνες της Τραπεζικής Ένωσης, το Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων. Στόχος του είναι αφενός η εξάλειψη των διαφορών ανάμεσα στις νομοθεσίες των κρατών μελών και αφετέρου η εξασφάλιση κοινού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών και ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών σε ολόκληρη την ΕΕ.

Το Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων αποτελείται από νομικές πράξεις προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι η Οδηγία IV για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και ο κανονισμός για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, η οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση και η τροποποιημένη οδηγία για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων.

Η οδηγία σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έχει στόχο την βελτίωση της ικανότητας του τραπεζικού τομέα να αντιμετωπίζει τους τραπεζικούς κλυδωνισμούς, τη βελτίωση της διαχείρισης κινδύνων και την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του τομέα των δανείων σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Στη συγκεκριμένη οδηγία ενσωματώνονται και οι διατάξεις της συμφωνίας της Βασιλείας III περί κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών.

Η οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση, φροντίζει για τη ρύθμιση της πρόληψης των τραπεζικών κρίσεων και εξασφαλίζει την ομαλή εξυγίανση των τραπεζών που οδηγούνται στη χρεοκοπία. Παράλληλα, μέσω της οδηγίας ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία και στα δημόσια οικονομικά.

Το σύστημα εγγύησης καταθέσεων (ΣΕΚ) προβλέπει την βελτίωση των ισχυόντων κανόνων με καλύτερη ενημέρωση των καταθετών, με απλούστερες και σαφέστερες πληροφορίες από την τράπεζά τους, σχετικά με το επίπεδο της προστασίας των καταθέσεων τους πριν την σύναψη μιας νέας σύμβασης κατάθεσης. Στόχος είναι να διασφαλιστεί το ίδιο επίπεδο προστασίας των καταθετών σε ολόκληρη την ΕΕ, όπως και να προληφθούν οι μαζικές αποσύρσεις των καταθέσεων σε περίπτωση που μια τράπεζα χάσει τη φερεγγυότητα της. Η εφαρμογή του ΣΕΚ ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2014 και τα κράτη μέλη οφείλουν να ενσωματώσουν την οδηγία στο εθνικό τους δίκτυο εντός ενός έτους από την έναρξη ισχύος της οδηγίας.

Τα ΣΕΚ οφείλουν να συγκεντρώσουν κεφάλαια τα οποία πρέπει να ανέρχονται στο 0,8% των καλυπτόμενων καταθέσεων σε κάθε κράτος μέλος έως το 2015. Η πηγή των κεφαλαίων αυτών είναι ο τραπεζικός τομέας, πληρώνοντας εισφορές ανάλογες του κινδύνου που αναλαμβάνει. Ειδικότερα, όσο υψηλότερη είναι η ανάληψη κινδύνου μιας τράπεζας, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η καταβολή στο κεφάλαιο. Αξιοσημείωτο είναι πως έχει προβλεφθεί η δυνατότητα δανεισμού μεταξύ των ΣΕΚ σε περίπτωση που μεσολαβήσει κάποια έκτακτη ανάγκη.

Σύμφωνα με τους κανόνες, δυνατότητα κάλυψης έχουν τόσο φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα μέχρι του ποσού των 100.000 ευρώ ανά καταθέτη. Δυνατότητα κάλυψης προσφέρεται μεταξύ άλλων σε συνταξιοδοτικά συστήματα μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, σε καταθέσεις δημόσιων αρχών με προϋπολογισμούς που δεν υπερβαίνουν τις 500.000 ευρώ, σε καταθέσεις άνω των 100.000 ευρώ για ορισμένους σκοπούς στέγασης και κοινωνικούς σκοπούς. Επιπλέον, από τα μέσα του 2015 τα χρήματα θα πρέπει να καταβάλλονται στους καταθέτες εντός το πολύ 20

εργάσιμων ημερών. Το χρονικό αυτό όριο πρόκειται να μειωθεί σταδιακά σε 7 εργάσιμες ημέρες έως το 2024.

3.3 Επιπλοκές που δημιούργησαν τα νέα μέτρα

Τα μέτρα που λήφθηκαν στη κρίση του 2008 είχαν βραχυπρόθεσμη εφαρμογή. Οι κυβερνήσεις δεν αποσκοπούσαν στη διατήρηση των μέτρων για μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς θεωρούσαν πως η κρίση είναι ένα προσωρινό φαινόμενο και σύντομα με το πέρας της σκόπευαν να επανέλθουν στην αρχική δομή. Ωστόσο, η αβεβαιότητα ήταν ιδιαίτερα υψηλή σε ορισμένα κράτη και υπήρχε έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στις υπάρχουσες κυβερνήσεις, αναφορικά με την ικανότητα διάσωσης των καταθέσεων τους. Αυτό οδήγησε αρκετούς καταθέτες να μεταφέρουν τα κεφάλαιά τους σε κράτη που θεωρούνταν πως είχαν ισχυρότερες κυβερνήσεις, όπως η Γερμανία. Βέβαια, η Ισλανδία όταν βρέθηκε αντιμέτωπη με την τραπεζική κρίση, επέλεξε να τιμήσει με την ασφάλιση των καταθέσεων μόνο τους εγχώριους καταθέτες, όχι και τους ξένους (Micajkova 2013).

Ο προσωρινός χαρακτήρας των νέων μέτρων δημιούργησε πολλά ερωτήματα αναφορικά με την αποκατάσταση της πειθαρχίας της αγοράς. Είναι εύκολο να θεωρήσει κανείς πως από τη στιγμή που οι κυβερνήσεις προέβησαν μια φορά σε αύξηση του ορίου κάλυψης και διάσωσης πολλών πιστωτικών ιδρυμάτων από τη χρεοκοπία, τότε είναι πολύ πιθανό σε μια μελλοντική κρίση να κάνουν χρήση των ίδιων εργαλείων. Αυτές οι προσδοκίες διάσωσης, όμως, μπορεί να περιπλέξουν αρκετά το ρόλο, όπως και την αποτελεσματικότητα του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων στο μέλλον.

4. Μεθοδολογία Μελέτης

4.1 Ερευνητικοί Στόχοι

Στο παρόν κεφάλαιο στόχος είναι να δώσουμε απάντηση σε ερωτήματα, όπως ποιοι είναι οι καθοριστικοί παράγοντες που οδηγούν στην έναρξη της ασφάλισης καταθέσεων; Και πώς η ασφάλιση των καταθέσεων επηρεάζει τη τραπεζική σταθερότητα; Το τελευταίο, πρόκειται για ένα ερώτημα που έχει γίνει πολλές φορές κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, και με αφορμή την παγκόσμια οικονομική κρίση έχει έρθει πάλι στο προσκήνιο και τίθεται σε πιο έντονο βαθμό.

Από την άλλη μεριά υπάρχουν ερωτήματα σχετικά με το σύστημα της ασφάλισης των καταθέσεων κατά τη διάρκεια αντιμετώπισης αποσταθεροποιητικών συνθηκών. Έτσι, γεννιέται και το αντίστροφο ερώτημα, κατά πόσο, δηλαδή, οι κρίσεις μπορούν να επηρεάσουν την δομή και τα όρια της ασφάλισης καταθέσεων.

Για την απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων, συλλέχθηκαν επιλεγμένα χαρακτηριστικά χωρών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν αφορούν κατά κύριο λόγο ένα συνδυασμό χαρακτηριστικών των εξεταζόμενων χωρών, όπως το ΑΕΠ, χρονιά εισαγωγής του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, καθώς και τη χρονιά εμφάνισης κάποιας κρίσης.

4.2 Μεθοδολογική προσέγγιση

Η μεθοδολογία της παρούσας διπλωματικής έχει στηριχθεί κατά μεγάλο μέρος σε σχετικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τη Παγκόσμια Τράπεζα. Συγκεκριμένα, το σύνολο των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται από τις ακόλουθες βάσεις δεδομένων:

- Deposit Insurance Database (Demirgüç - Kunt, Kane και Laeven, 2014)
- Systemic Banking Crises Database (Luc Laeven και Fabián Valencia, 2012)
- World Development Indicators (Παγκόσμια Τράπεζα, 2016)

Το δείγμα που λήφθηκε για το οικονομετρικό μοντέλο αποτελείται από 190 χώρες, με χρονιά έναρξης το 1960 και χρονιά λήξης το 2014. Η χρονική περίοδος οφείλεται εξ ολοκλήρου στη διαθεσιμότητα των στοιχείων από τις παραπάνω βάσεις. Για την έναρξη της ανάλυσης, το πρώτο βήμα ήταν η δημιουργία τριών ξεχωριστών αρχείων excel, όπου το καθένα περιλάμβανε μια συλλογή από επιλεγμένα δεδομένα των παραπάνω βάσεων. Η συγκεκριμένη επιλογή δεδομένων βοήθησε στην καλύτερη και πιο έγκυρη εξαγωγή συμπερασμάτων. Στη συνέχεια, έγινε εισαγωγή και ενοποίηση των δεδομένων σε ένα ξεχωριστό αρχείο με τη χρήση του οικονομετρικού προγράμματος Stata, με το οποίο ακολούθησε και η ανάλυση των δεδομένων.

Η τεχνική που εφαρμόσαμε για την εξέταση των οικονομικών φαινομένων έχει τη μορφή πάνελ δεδομένων (Panel Data) με εκτίμηση μέσω της Μεθόδου Σταθερής Επίδρασης (fixed effect). Η χρήση των πάνελ δεδομένων επιλέχθηκε καθώς λαμβάνει υπόψη τόσο τη χρονική όσο και την διαστρωματική διάσταση. Πιο συγκεκριμένα, βοηθάει στο να ληφθούν υπόψη τα διαφορετικά εγγενή χαρακτηριστικά των χωρών του δείγματος, πράγμα που οι χρονολογικές σειρές ή τα διαστρωματικά στοιχεία από μόνα τους αγνοούν και ενδέχεται να οδηγήσουν σε μεροληπτικές εκτιμήσεις. Επιπλέον, η χρήση panel data παρέχει την δυνατότητα να αναλυθεί η διαδικασία και η δυναμική προσαρμογή των δεδομένων διαχρονικά διατηρώντας, ωστόσο, την ατομική ετερογένεια των χαρακτηριστικών που έχουν οι οικονομικές μονάδες.

Στόχος της εκτίμησης fixed effect είναι η αντιμετώπιση των επιπτώσεων που προκαλούνται από μεταβλητές που δεν μεταβάλλονται ή μεταβάλλονται ελάχιστα με την πάροδο του χρόνου. Συγκεκριμένα, η χρήση της εκτίμησης fixed effect επιλέχθηκε ώστε να γίνει εξάλειψη των απαραίτητων επιδράσεων που προέρχονται από δεδομένα που δεν μεταβάλλονται στο χρόνο.

Για την έναρξη της ανάλυσης και για να γίνουν οι απαραίτητοι έλεγχοι στο δείγμα για την ενδεδειγμένη σύσταση του χρησιμοποιήθηκαν πίνακες περιγραφικών στατιστικών (Πίνακας 4, Παράρτημα Ι), καθώς και η κατασκευή ενός πίνακα συσχετίσεων, μέσω του οποίου εξετάστηκε η καταλληλότητα των εξαρτημένων και ανεξάρτητων μεταβλητών (Πίνακας 5, Παράρτημα Ι). Οι μεταβλητές που θεωρήθηκαν κατάλληλες για να γίνει η χρήση τους στην εμπειρική μελέτη είναι οι ακόλουθες:

- Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων
- Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)
- Τραπεζική κρίση

- Συστημική τραπεζική κρίση
- Νομισματική κρίση
- Κρίσεις δημόσιου χρέους
- Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ
- Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%)
- Δείκτης κόστος προς έσοδα τραπεζών (%)
- Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% , προ φόρων)
- Z – score του τραπεζικού συστήματος μιας χώρας
- Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ
- Μη επιτοκιακά έσοδα τραπεζών προς συνολικά έσοδα (%)
- Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (φυσικός λογάριθμος)
- Ρυθμός ανάπτυξης

Περισσότερες πληροφορίες για τις μεταβλητές αυτές παρέχονται στην επόμενη υποενότητα.

Ξεκινώντας την ανάλυση μας, στο πρώτο στάδιο, ερευνήθηκε κατά πόσο οι συστημικές τραπεζικές κρίσεις και τα χαρακτηριστικά του τραπεζικού συστήματος επηρεάζουν την εισαγωγή του συστήματος της άμεσης ασφάλισης των καταθέσεων, κατασκευάζοντας την εξαρτημένη μεταβλητή «Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)». Η συγκεκριμένη μεταβλητή λαμβάνει την τιμή 1 μόνο για το έτος που εισήχθη το σύστημα της ασφάλισης καταθέσεων στην εκάστοτε χώρα και 0 για όλα τα υπόλοιπα έτη (Πίνακας 1). Για την εκτίμηση του υποδείγματος χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος logit. Η συγκεκριμένη επιλογή έγινε αφού η εξαρτημένη μεταβλητή παίρνει τις τιμές 0 ή 1.

Στη πορεία, θεωρήσαμε σκόπιμο να εξετάσουμε ποιοι άλλοι παράγοντες οδηγούν στην εισαγωγή του συστήματος της άμεσης ασφάλισης των καταθέσεων (Πίνακας 2). Η παλινδρόμηση αυτή εκφράζεται ως συνάρτηση των προηγούμενων τιμών, δηλαδή διενεργήθηκε με χρονική υστέρηση (time lag) ενός έτους για κάθε επεξηγηματική μεταβλητή, δεδομένου ότι υπάρχει ένα χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της εμφάνισης των οικονομικών γεγονότων και της επιρροής τους στην κοινωνία. Ως εξαρτημένη μεταβλητή χρησιμοποιήθηκε η «Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)» και η εκτίμηση του υποδείγματος έγινε με τη μέθοδο logit.

Η ανάλυση ολοκληρώνεται με το δεύτερο στάδιο, όπου εξετάζεται η πιθανότητα να εμφανιστεί μια τραπεζική (ή συστημική) κρίση με την εισαγωγή του

συστήματος ασφάλισης καταθέσεων (Πίνακας 3). Ως εξαρτημένες μεταβλητές χρησιμοποιηθήκαν οι «Τραπεζική Κρίση» και «Συστημική Τραπεζική Κρίση», ενώ η εκτίμηση του υποδείγματος έγινε με τη μέθοδο logit, καθώς οι εξαρτημένες μεταβλητές παίρνουν τιμές 0 ή 1. Επίσης, η παλινδρόμηση διενεργήθηκε με χρονική υστέρηση ενός έτους για κάθε επεξηγηματική μεταβλητή.

4.3 Χαρακτηριστικά Δείγματος

Παρακάτω γίνεται μια περιγραφή των εξαρτημένων και ανεξάρτητων μεταβλητών που ορίστηκαν για την εξαγωγή των συμπερασμάτων.

Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων

Αφορά το χρονικό διάστημα που θεσπίστηκε στην εκάστοτε χώρα το σύστημα της ασφάλισης των καταθέσεων. Με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης του 2008, αρκετές ήταν οι χώρες που υιοθέτησαν το σύστημα της ασφάλισης των καταθέσεων (π.χ. η Αυστραλία και η Σιγκαπούρη), ή, όσες το εφάρμοζαν ήδη, που αποφάσισαν να αυξήσουν την κάλυψη τους, με μερικές να προσφέρουν απεριόριστες κρατικές εγγυήσεις (π.χ. Ταϊλάνδη). Η εισαγωγή κωδικοποιείται ως εξής: 1 = για όλα τα έτη εφαρμογής του συστήματος άμεσης ασφάλισης των καταθέσεων κατά τη περίοδο εξέτασης, και 0 = για τα έτη που δεν είχε εισαχθεί το σύστημα.

Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)

Η εισαγωγή κωδικοποιείται ως εξής: 1 = για το έτος που ξεκίνησε η εφαρμογή του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, και 0 = για όλα τα υπόλοιπα έτη.

Τραπεζική κρίση

Έχουμε συλλέξει, επίσης, πληροφορίες σχετικά με το εάν μια χώρα γνώρισε μια τραπεζική κρίση. Η τραπεζική κρίση χρονολογείται από την αναφορά της ημερομηνίας που εκδηλώθηκε η κρίση και αντιστοιχεί στα πρώτα σημάδια της σημαντικής δυσφορίας. Για κάθε έτος έχει γίνει χρήση μιας ψευδομεταβλητής για την παρουσία της τραπεζικής κρίσης, όπου 1 = εμφάνιση τραπεζικής κρίσης και 0 = κανένα ίχνος τραπεζικής κρίσης.

Συστημική τραπεζική κρίση

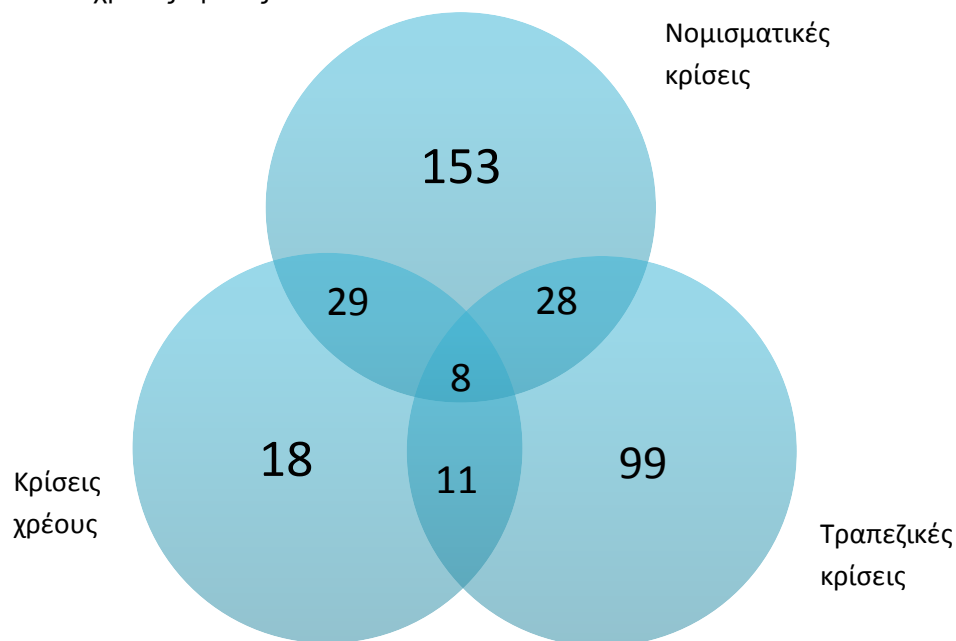
Μια τραπεζική κρίση ορίζεται ως συστημική όταν υπάρχουν έντονα σημάδια οικονομικής δυσχέρειας στο τραπεζικό σύστημα, όπως καταστάσεις κατά τις οποίες πολλές τράπεζες σε μια χώρα έχουν σοβαρά προβλήματα φερεγγυότητας ή ρευστότητας ταυτόχρονα. Τα προβλήματα αυτά μπορεί να δημιουργηθούν είτε από ένα ίδιο εξωτερικό σοκ ή επειδή η αποτυχία της μιας τράπεζας ή μιας ομάδας τραπεζών εξαπλώνεται σε άλλα τραπεζικά συστήματα. Για την παρουσίαση αυτού του γεγονότος, αναφέρεται με 1 = η ημερομηνία κατά την οποία η κρίση έγινε συστημική και με 0 = όλο το υπόλοιπο διάστημα.

Νομισματική κρίση

Ως νομισματική κρίση ορίζεται η ονομαστική υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος σε σχέση με το δολάριο των ΗΠΑ κατά τουλάχιστον 30%, που είναι τουλάχιστον 10 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερο από το ποσοστό της απόσβεσης στο προηγούμενο έτος. Χρησιμοποιώντας αυτή τη προσέγγιση, 218 νομισματικές κρίσεις μπορούν να εντοπιστούν μεταξύ του διαστήματος 1970 με 2011, εκ των οποίων 10 επεισόδια έχουν εμφανιστεί κατά τη περίοδο 2008-2011. Για την παρουσίαση αυτού του γεγονότος, αναφέρεται με 1 = η ημερομηνία κατά την οποία η κρίση έγινε συστημική και με 0 = όλο το υπόλοιπο διάστημα.

Κρίσεις δημόσιου χρέους

Οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται περιλαμβάνουν το έτος χρεοκοπίας σε ιδιώτες πιστωτές και το έτος αναδιάρθρωσης του χρέους. Χρησιμοποιώντας αυτή την προσέγγιση, έχουν εντοπιστεί 66 επεισόδια κρίσεων δημόσιου χρέους και αναδιρθρώσεις του χρέους κατά την περίοδο 1970-2011. Η Ελλάδα αναδιάρθρωσε το δημόσιο χρέος της κατά το πρώτο εξάμηνο του 2012, το οποίο επιφέρει μια επιπλέον περίπτωση κρίσης δημοσίου χρέους για το έτος 2012. Το σύνολο των κρίσεων ανά κατηγορία απεικονίζεται στο Σχήμα 2, ενώ στην οικονομετρική ανάλυση η παρουσίαση αυτού του γεγονότος αναφέρεται με 1 = η ημερομηνία κατά την οποία η κρίση έγινε συστημική και με 0 = όλο το υπόλοιπο διάστημα.

Σχήμα 2: Ταυτόχρονες Κρίσεις

Πηγή: Luc Laeven και Fabián Valencia (2012)

Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ

Ο δείκτης των τραπεζικών καταθέσεων προς το ΑΕΠ είναι ένα μέτρο τόσο της ανάπτυξης του τραπεζικού τομέα όσο και της εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπεζικό σύστημα. Αφορά τη συνολική αξία της ζήτησης, το χρόνο και τις καταθέσεις ταμειυτηρίου σε εγχώριες καταθετικές τράπεζες ως ποσοστό του ΑΕΠ. Οι καταθετικές τράπεζες περιλαμβάνουν τις εμπορικές τράπεζες και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δέχονται μεταβιβάσιμες καταθέσεις, όπως καταθέσεις όψεως.

Καθαρό περιθώριο επιτοκίου τραπεζών (%)

Ορίζεται ως η λογιστική αξία των καθαρών εσόδων από τόκους της τράπεζας ως ποσοστό του μέσου όρου των τόκων (συνολικά κέρδη) των περιουσιακών της στοιχείων.

Δείκτης κόστος προς έσοδα τραπεζών (%)

Αναφέρεται στα λειτουργικά έξοδα της τράπεζας ως ποσοστό του αθροίσματος των εσόδων των καθαρών τόκων και λοιπών εσόδων εκμετάλλευσης.

Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% , προ φόρων)

Πρόκειται για τα προ φόρου εισοδήματα των εμπορικών τραπεζών στο μέσο ετήσιο συνολικό ενεργητικό.

Z-score του τραπεζικού συστήματος μιας χώρας

Ο δείκτης z-score είναι ένα κοινό μέτρο αξιολόγησης της σταθερότητας σε επίπεδο μεμονωμένων ιδρυμάτων που εντοπίζει μια ενδεχόμενη πτώχευση του τραπεζικού συστήματος μιας χώρας. Συγκρίνει τις εφεδρείες του τραπεζικού συστήματος μιας χώρας (κεφαλαιοποίηση και αποδόσεις), με τη μεταβλητότητα αυτών των αποδόσεων. Ένας υψηλός δείκτης z-score συνεπάγεται μικρότερη πιθανότητα πτώχευσης ενός τραπεζικού οργανισμού, ενώ όσο πιο χαμηλός ο δείκτης, τόσο μας προδιαθέτει για μια μελλοντική πτώχευση.

Έχοντας συλλέξει το δείκτη z-score κάθε χώρας, έγινε μετατροπή σε λογαριθμικές διαφορές, ώστε να υπάρχει ένα ομοιόμορφο αποτέλεσμα στις παλινδρομήσεις.

Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ

Πρόκειται για τους οικονομικούς πόρους που προσφέρονται στον ιδιωτικό τομέα από τις εγχώριες τράπεζες ως ποσοστό του ΑΕΠ. Οι εγχώριες τράπεζες χρήματος περιλαμβάνουν τις εμπορικές τράπεζες και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δέχονται μεταβιβάσιμες καταθέσεις, όπως καταθέσεις όψεως.

Μη επιτοκιακά έσοδα τραπεζών προς συνολικά έσοδα (%)

Αφορά τα έσοδα των τραπεζών που έχουν δημιουργηθεί από μη επιτοκιακές συναφείς δραστηριότητες ως ποσοστό των συνολικών εσόδων (καθαρά έσοδα με τόκους συν έσοδα χωρίς τόκους). Τα μη επιτοκιακά έσοδα περιλαμβάνουν τα καθαρά κέρδη από το εμπόριο και τα παράγωγα, τα καθαρά κέρδη από άλλους τίτλους, τις καθαρές αμοιβές και προμήθειες και άλλα έσοδα εκμετάλλευσης.

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (φυσικός λογάριθμος)

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ένα μέτρο της οικονομικής παραγωγής της χώρας ανά άτομο. Διαιρεί το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας με το συνολικό

πληθυσμό της. Για την εξαγωγή ομοιόμορφων αποτελεσμάτων έγινε μετατροπή σε λογαριθμικές διαφορές.

Ρυθμός ανάπτυξης

Ο υπολογισμός του ρυθμού ανάπτυξης βασίζεται στο ρυθμό μεταβολής των λογαριθμικών διαφορών του κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά τα χρόνια σε ποσό. Ο υψηλός ρυθμός ανάπτυξης μιας χώρας, ερμηνεύεται ως θετική αποδοτικότητα και ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού της συστήματος. Το αντίθετο, παρατηρείται σε χώρες με χαμηλό ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ και είναι σημάδι αρνητικής επίδρασης στους δείκτες κερδοφορίας.

4.4 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων

Για την εξαγωγή των συμπερασμάτων, συγκεντρώθηκαν οι ερωτήσεις που τέθηκαν προηγουμένως και τρέξαμε τις ανάλογες παλινδρομήσεις με τη μέθοδο logit. Το πρώτο βήμα ήταν να δοθεί απάντηση αναφορικά με την επιρροή που μπορεί να ασκήσουν οι συστημικές, νομισματικές και οι κρίσεις χρέους στην υιοθέτηση του συστήματος της ασφάλισης καταθέσεων. Έτσι, χρησιμοποιήθηκε ως εξαρτημένη μεταβλητή η «Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)» και ως επεξηγηματικές τις ακόλουθες μεταβλητές: «Συστημική τραπεζική κρίση», «Συστημική τραπεζική κρίση» με μια χρονική υστέρηση, «Συστημική τραπεζική κρίση» με δυο χρονικές υστερήσεις, «Νομισματική κρίση» και «Κρίσεις δημόσιου χρέους».

Προκειμένου να διαπιστωθεί ποιες από τις παραπάνω μεταβλητές έχουν στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή «Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων» διενεργήθηκε έλεγχος υπόθεσης με τη χρήση p-value, ο οποίος διαμορφώνεται ως εξής:

H_0 : Η επίδραση της εν λόγω μεταβλητής δεν είναι στατιστικά σημαντική

H_1 : Η επίδραση της εν λόγω μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντική

Για να αποδεχτούμε ή να απορρίψουμε τη μηδενική υπόθεση εξετάσαμε την τιμή p-value. Στη συνέχεια, έγινε σύγκριση της συγκεκριμένης τιμής με το επίπεδο σημαντικότητας 10% (0,1), 5% (0,05) και 1% (0,01). Αναλυτικότερα,

- Αν $p\text{-value} < 0,1$ ή $0,05$ ή $0,01$ απορρίπτουμε την H_0 , δηλαδή η επίδραση της υπό εξέταση μεταβλητής στην εξαρτημένη μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική.
- Αν $p\text{-value} > 0,1$ ή $0,05$ ή $0,01$ δεν απορρίπτουμε την H_0 , δηλαδή η επίδραση της υπό εξέταση μεταβλητής στην εξαρτημένη μεταβλητή δεν είναι στατιστικά σημαντική.

Σύμφωνα με τα παραπάνω και με βάση τα αναλυτικά αποτελέσματα της παλινδρόμησης του Πίνακα 1, μπορούμε να σημειώσουμε ότι οι μεταβλητές που επηρεάζουν στατιστικά σημαντικά την εξαρτημένη μεταβλητή είναι η συστημική τραπεζική κρίση, η συστημική τραπεζική κρίση με χρονική υστέρηση ενός έτους και η νομισματική κρίση.

Πίνακας 1: Έναρξη ρητής ασφάλισης καταθέσεων: Ποια είδη κρίσεων έχουν σημασία;

Εξαρτημένη Μεταβλητή: Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)

Μέθοδος: Panel Logit

	I	II	III
Συστημική τραπεζική κρίση	1.243*** (-2.87)	1.249*** (-2.91)	0.994** (-2.21)
L. Συστημική τραπεζική κρίση	1.050** (-2.23)	1.067** (-2.29)	
L2. Συστημική τραπεζική κρίση	0.104 (-0.14)	0.151 (-0.21)	
Νομισματική κρίση			1.179*** (-2.9)
Κρίσεις δημόσιου χρέους			0.279 (-0.34)
Σταθερά	-4.046*** (-38.68)		
R2	0.009	0.0114	0.015
Αριθμός Χωρών		106	108
Παρατηρήσεις	5724	5618	5940
z-statistics in parentheses	*** $p < 0.01$	** $p < 0.05$	* $p < 0.1$

Στη συνέχεια, ακολούθησε η απάντηση στην ερώτηση αναφορικά με άλλους παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν στην υιοθέτηση του συστήματος της ασφάλισης των καταθέσεων. Χρησιμοποιήθηκε ως εξαρτημένη μεταβλητή η «Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)» και ως επεξηγηματικές οι ακόλουθες μεταβλητές με μια χρονική υστέρηση: «Συστημική

τραπεζική κρίση» (χωρίς χρονική υστέρηση), «Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ», «Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (φυσικός λογάριθμος)», «Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)», «Ρυθμός ανάπτυξης», «Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%)», «Δείκτης κόστους προς έσοδα τραπεζών (%)», «Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% προ φόρων)» και «z-score (φυσικός λογάριθμος)».

Προκειμένου να διαπιστωθεί ποιες από τις παραπάνω μεταβλητές έχουν στατιστικά σημαντική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή «Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων» προχωρήσαμε σε έλεγχο υπόθεσης με τη χρήση p-value, ο οποίος διαμορφώνεται ως εξής:

H_0 : Η επίδραση της εν λόγω μεταβλητής δεν είναι στατιστικά σημαντική

H_1 : Η επίδραση της εν λόγω μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντική

Για να αποδεχτούμε ή να απορρίψουμε τη μηδενική υπόθεση εξετάστηκε η τιμή p-value. Συγκρίνουμε τη συγκεκριμένη τιμή με το επίπεδο σημαντικότητας 10% (0,1), 5% (0,05) και 1% (0,01). Αναλυτικότερα,

- Αν p-value < 0,1 ή 0,05 ή 0,01 απορρίπτουμε την H_0 , δηλαδή η επίδραση της υπό εξέταση μεταβλητής στην εξαρτημένη μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική.
- Αν p-value > 0,1 ή 0,05 ή 0,01 δεν απορρίπτουμε την H_0 , δηλαδή η επίδραση της υπό εξέταση μεταβλητής στην εξαρτημένη μεταβλητή δεν είναι στατιστικά σημαντική.

Σύμφωνα με τα παραπάνω και με βάση τα αναλυτικά αποτελέσματα της παλινδρόμησης του Πίνακα 2, μπορούμε να σημειώσουμε ότι οι μεταβλητές που επηρεάζουν στατιστικά σημαντικά την εξαρτημένη μεταβλητή είναι η συστημική τραπεζική κρίση, οι τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ με χρονική υστέρηση ενός έτους, οι Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%) με χρονική υστέρηση ενός έτους και καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%) με χρονική υστέρηση ενός έτους.

Πίνακας 2: Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων: Συστημικές τραπεζικές κρίσεις και Χαρακτηριστικά του τραπεζικού συστήματος

Εξαρτημένη Μεταβλητή: Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων

Μέθοδος: Panel Logit

	I	II	III
Συστημική τραπεζική κρίση	1.037** (2.4)	1.093** (2.51)	0.698 (0.89)
L. Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ	-0.001 (-0.16)		-0.031** (-2.13)
L. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ln)	-0.056 (-0.17)		
L. Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)		-0.011** (-2.06)	
L. Ρυθμός ανάπτυξης		-0.155 (-0.10)	2.636 (-1.07)
L. Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%)			0.161** (2.27)
L. Δείκτης κόστους προς έσοδα τραπεζών (%)			0.002 (0.15)
L. Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% προ φόρων)			-0.111 (-1.03)
L.z-score (ln)			0.174 (0.33)
R2	0.006	0.013	0.064
Αριθμός Χωρών	100	98	49
Παρατηρήσεις	3905	3785	747
z-statistics in parentheses	* p<0.01	** p<0.05	*** p<0.01

Τέλος, ελέγχθηκαν οι παράγοντες που μπορούν να πυροδοτήσουν μια τραπεζική κρίση και μια συστημική τραπεζική κρίση. Χρησιμοποιήθηκαν ως εξαρτημένες μεταβλητές οι «Τραπεζική κρίση» και «Συστημική Τραπεζική κρίση», ενώ ως επεξηγηματικές οι ακόλουθες μεταβλητές με μια χρονική υστέρηση: «Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)», «Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)», «Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% προ φόρων)», «Μη επιτοκιακά έσοδα τραπεζών προς συνολικά έσοδα (%)» και «Z-score (φυσικός λογάριθμος)».

Προκειμένου να διαπιστωθεί ποιες από τις παραπάνω μεταβλητές έχουν στατιστικά σημαντική επίδραση στις εξαρτημένες μεταβλητές «τραπεζική κρίση» και «συστημική τραπεζική κρίση» προχωρήσαμε σε έλεγχο υπόθεσης με τη χρήση p-value, ο οποίος διαμορφώνονται ως εξής:

H_0 : Η επίδραση της εν λόγω μεταβλητής δεν είναι στατιστικά σημαντική

H_1 : Η επίδραση της εν λόγω μεταβλητής είναι στατιστικά σημαντική

Για να αποδεχτούμε ή να απορρίψουμε τη μηδενική υπόθεση εξετάσαμε την τιμή p-value. Συγκρίναμε τη συγκεκριμένη τιμή με το επίπεδο σημαντικότητας 10% (0,1), 5% (0,05) και 1% (0,01). Αναλυτικότερα,

- Αν p-value < 0,1 ή 0,05 ή 0,01 απορρίπτουμε την H_0 , δηλαδή η επίδραση της υπό εξέταση μεταβλητής στην εξαρτημένη μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική.
- Αν p-value > 0,1 ή 0,05 ή 0,01 δεν απορρίπτουμε την H_0 , δηλαδή η επίδραση της υπό εξέταση μεταβλητής στην εξαρτημένη μεταβλητή δεν είναι στατιστικά σημαντική.

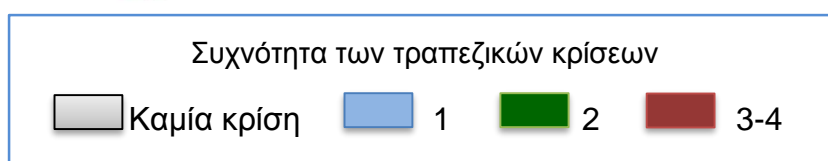
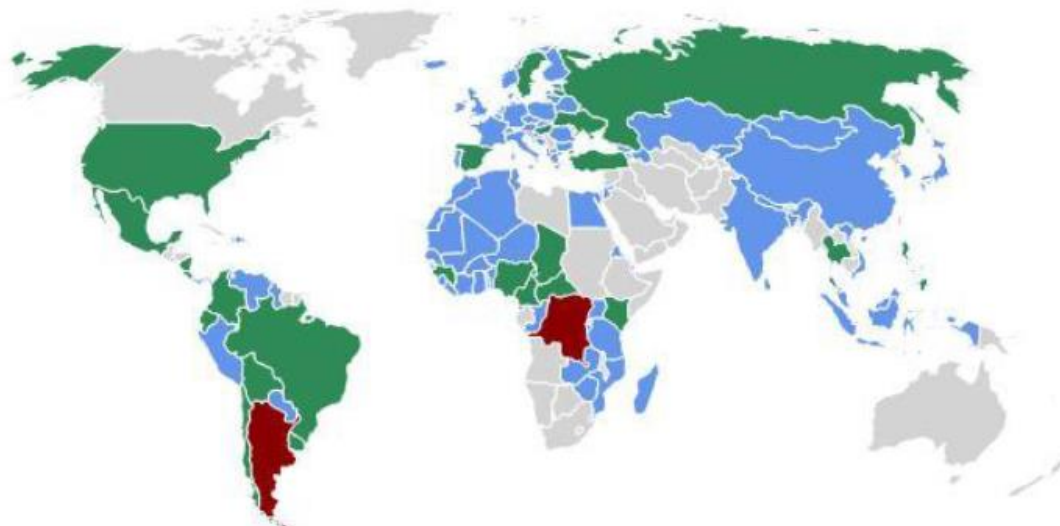
Σύμφωνα με τα παραπάνω και με βάση τα αναλυτικά αποτελέσματα της παλινδρόμησης του Πίνακα 3, είναι φανερό πως η υιοθέτηση του συστήματος της άμεσης ασφάλισης καταθέσεων, παρά τα θετικά της, φαίνεται να συμβάλει σημαντικά στην εμφάνιση αυτών των τραπεζικών κρίσεων. Άλλοι παράγοντες που εντείνουν τις τραπεζικές κρίσεις είναι οι τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%). Επίσης, το z-score είναι ένας δείκτης που μπορεί να προβλέψει το ξέσπασμα κάποιας κρίσης.

Πίνακας 3: Επίδραση των τραπεζικών κρίσεων λόγω της παρουσίας της άμεσης ασφάλισης καταθέσεων και των χαρακτηριστικών του τραπεζικού συστήματος

Εξαρτημένες Μεταβλητές: Τραπεζική κρίση και Συστημική Τραπεζική κρίση				
Μέθοδος: Panel Logit				
	I	II	III	IV
L. Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)	1.001*** (7.45)	0.162 (0.72)	-1.520** (-2.52)	-2.071*** (-3.24)
L. Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)			0.108*** (8.4)	0.029*** (3.17)
L. Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% προ φόρων)			-0.128 (-1.12)	0.078 (0.81)
L. Μη επιτοκιακά έσοδα τραπεζών προς συνολικά έσοδα (%)			0.017 (1.3)	0.006 (0.4)
L. Z-score (ln)			-1.239** (-2.51)	-0.024 (-0.06)
R2				
Αριθμός Χωρών	80	80	44	38
Παρατηρήσεις	4080	4320	609	634
z-statistics in parentheses		* p<0.10, ** p<0.05, *** p<0.01		

Οι τραπεζικές κρίσεις, φαίνεται πως είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο. Το Σχήμα 3 δείχνει την κατανομή των κρίσεων ανά χώρα κατά τη διάρκεια του 1970 με 2011. Είναι αξιοσημείωτο πως πολλές χώρες παρουσίασαν περισσότερες από μία κρίση κατά την περίοδο αυτή, ωστόσο μόνο δύο χώρες, η Αργεντινή και η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, εμφάνισαν πάνω από δύο συστημικές τραπεζικές κρίσεις κατά την εξετάζουσα περίοδο.

Σχήμα 3: Συχνότητα εμφάνισης συστημικής τραπεζικής κρίσης

Πηγή: Laeven, L. και Valencia, F., Systemic Banking Crises Database: An Update (2012)

5. Συμπεράσματα

Η ασφάλιση των καταθέσεων είναι ένα μέτρο ιδιαίτερα δημοφιλές τα τελευταία χρόνια που φροντίζει για τη προστασία των καταθετών και διαφυλάσσει την οικονομική σταθερότητα. Ωστόσο, με αφορμή την πρόσφατη παγκόσμια κρίση, ήρθαν στην επιφάνεια ερωτήματα σχετικά με την αποτελεσματικότητά της και κατά πόσο όντως έχει τη δύναμη να αποτρέψει μια τραπεζική κρίση.

Στη παρούσα διπλωματική, λοιπόν, εξετάστηκε τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εμπειρικό επίπεδο τη σχέση μεταξύ της ασφάλισης των καταθέσεων και των τραπεζικών κινδύνων. Δείχτηκε πως η γενναιόδωρη προσφορά οικονομικής ασφάλειας μπορεί να αυξήσει τον τραπεζικό κίνδυνο και τη συστημική αστάθεια. Η πρόσφατη παγκόσμια κρίση του 2008 έκανε φανερά αρκετά προβλήματα του συστήματος της ασφάλισης καταθέσεων οδηγώντας τους κυβερνώντες των χωρών να πραγματοποιήσουν αλλαγές στη δομή και τα χαρακτηριστικά της, με στόχο το σύστημα να εκπληρώσει το σκοπού του.

Καταλήγοντας, είναι φανερό πως το σύστημα της ασφάλισης των καταθέσεων μπορεί να έχει τόσο θετική όσο και αρνητική επίδραση σε μια χώρα. Η γενική κατάσταση της οικονομίας μιας χώρας, το προφίλ των καταθετών, και άλλοι παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν την ορθότητα του συστήματος ασφάλισης καταθέσεων. Όμως, ένα καλά σχεδιασμένο σύστημα, με καλή εποπτεία και σωστά διαμορφωμένο θεσμικό πλαίσιο μπορεί να προωθήσει την οικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να συμβάλει σημαντικά στην κοινωνική ευημερία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

Μεταβλητές	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων	5940	.018	.134	0	1
Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)	5940	.362	.480	0	1
Συστημική τραπεζική κρίση	5940	.017	.132	0	1
Νομισματική κρίση	5940	.022	.146	0	1
Κρίσεις δημόσιου χρέους	5940	.007	.082	0	1
Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ	4336	42.303	43.677	.748	479.673
Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%)	1845	4.443	3.034	.0322	23.319
Δείκτης κόστος προς έσοδα τραπεζών (%)	1895	56.308	15.041	0	130
Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% , προ φόρων)	1883	1.342	3.715	-109.650	24.042
Z-score	1912	10.616	8.386	-21.224	66.095
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ln)	4657	8.316	1.544	5.128	11.670
Ρυθμός ανάπτυξης	4549	.021	.061	-.973	1.038

Πίνακας 4: Περιγραφικά στατιστικά

Πίνακας 5: Πίνακας Συσχετίσεων

	Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων	Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)	Συστημική τραπεζική κρίση	Νομισματική κρίση	Κρίσεις δημόσιου χρέους	Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ	Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%)	Δείκτης κόστος προς έσοδα τραπεζών (%)	Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% προ φόρων)	z-score	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ln)	Ρυθμός ανάπτυξης
Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων	1											
Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)	0.181	1										
Συστημική τραπεζική κρίση	0.039	0.027	1									
Νομισματική κρίση	0.048	-0.026	0.093	1								
Κρίσεις δημόσιου χρέους	0.019	-0.023	0.098	0.156	1							
Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ	-0.002	0.299	0.004	-0.058	-0.032	1						
Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%)	0.047	-0.167	-0.080	0.026	0.016	-0.460	1					
Δείκτης κόστος προς έσοδα τραπεζών (%)	0.004	0.100	0.017	-0.035	0.005	-0.131	0.114	1				
Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% προ φόρων)	0.002	-0.055	-0.200	-0.184	-0.060	-0.119	0.240	-0.011	1			
z-score	-0.001	-0.024	-0.082	-0.080	-0.065	0.248	-0.061	-0.105	0.135	1		
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ln)	-0.001	0.267	-0.011	-0.075	-0.031	0.537	-0.588	-0.025	-0.173	0.023	1	
Ρυθμός ανάπτυξης	0.018	0.016	-0.045	-0.110	-0.091	-0.027	0.066	-0.005	0.102	-0.090	0.035	1

Πρώτο στάδιο της ανάλυσης: Ποιοι είναι οι καθοριστικοί παράγοντες που οδηγούν στην έναρξη της ασφάλισης καταθέσεων;

Πίνακας 6: Έναρξη ρητής ασφάλισης καταθέσεων: Ποιά είδη κρίσεων έχουν σημασία;

Εξαρτημένη Μεταβλητή: Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)

Μέθοδος: Panel Logit

	I	II	III
Συστημική τραπεζική κρίση	1.243***	1.249***	0.994**
	(-2.87)	(-2.91)	(-2.21)
L. Συστημική τραπεζική κρίση	1.050**	1.067**	
	(-2.23)	(-2.29)	
L2. Συστημική τραπεζική κρίση	0.104	0.151	
	(-0.14)	(-0.21)	
Νομισματική κρίση			1.179***
			(-2.9)
Κρίσεις δημόσιου χρέους			0.279
			(-0.34)
Σταθερά	-4.046***		
	(-38.68)		
r ² _p	0.009	0.0114	0.015
N_g		106	108
Obs	5724	5618	5940
z-statistics in parentheses	*** p<0.01	** p<0.05	* p<0.1

Πίνακας 7: Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων: Συστημικές τραπεζικές κρίσεις και Χαρακτηριστικά του τραπεζικού συστήματος

Εξαρτημένη Μεταβλητή: Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων
Μέθοδος: Panel Logit

	I	II	III
Συστημική τραπεζική κρίση	1.037**	1.093**	0.698
	(2.4)	(2.51)	(0.89)
L. Τραπεζικές καταθέσεις προς ΑΕΠ	-0.001		-0.031**
	(-0.16)		(-2.13)
L. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ln)	-0.056		
	(-0.17)		
L. Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)		-0.011**	
		(-2.06)	
L. Ρυθμός ανάπτυξης		-0.155	2.636
		(-0.10)	(-1.07)
L. Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο τραπεζών (%)			0.161**
			(2.27)
L. Δείκτης κόστους προς έσοδα τραπεζών (%)			0.002
			(0.15)
L. Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% , προ φόρων)			-0.111
			(-1.03)
L.z-score (ln)			0.174
			(0.33)
r2_p	0.006	0.013	0.064
N_g	100	98	49
obs	3905	3785	747
	* p<0.01	** p<0.05	*** p<0.01

Δεύτερο στάδιο ανάλυσης: Αυξάνει η ασφάλιση των καταθέσεων την πιθανότητα μιας τραπεζικής κρίσης (ή μιας συστημικής κρίσης);

Πίνακας 8: Επίδραση των τραπεζικών κρίσεων λόγω της παρουσίας της άμεσης ασφάλισης καταθέσεων και των χαρακτηριστικών του τραπεζικού συστήματος

Εξαρτημένες Μεταβλητές: Τραπεζική κρίση και Συστημική Τραπεζική κρίση

Μέθοδος: Panel Logit

	I	II	III	IV
L. Εισαγωγή συστήματος άμεσης ασφάλισης καταθέσεων (έτος έναρξης)	1.001***	0.162	-1.520**	-2.071***
	(7.45)	(0.72)	(-2.52)	(-3.24)
L. Τραπεζικές πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ (%)			0.108***	0.029***
			(8.4)	(3.17)
L. Απόδοση των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών (% , προ φόρων)			-0.128	0.078
			(-1.12)	(0.81)
L. Μη επιτοκιακά έσοδα τραπεζών προς συνολικά έσοδα (%)			0.017	0.006
			(1.3)	(0.4)
L. Z-score (ln)			-1.239**	-0.024
			(-2.51)	(-0.06)
r2_a				
N_clust	80	80	44	38
Obs	4080	4320	609	634

* p<0.10, ** p<0.05, *** p<0.01

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πίνακας 9: Σύνολο χωρών με ασφάλιση καταθέσεων και χωρίς ασφάλιση καταθέσεων

Από το 2013	Χώρες με Σύστημα Άμεσης Ασφάλισης Καταθέσεων			Χώρες χωρίς Σύστημα Άμεσης Ασφάλισης Καταθέσεων								
Αφρική	Γκαμπόν (2011) Ζιμπάμπουε Ισημερινή Γουινέα (2011) Καμερούν (2011) Κεντροαφρικανική Δημ. (2011) Κένυα Δημ. Κονγκό (2011) Νιγηρία Ουγκάντα Τανζανία Τσαντ (2011)			Αγκόλα Αιθιοπία Ακτή του Ελεφαντοστού Γκάμπια Γκάνα Γκινέα Γουινέα-Μπισσάου Ερυθραία Ζάμπια Κομόρες Λαϊκή Δημ. Κονγκό Λεσόθο			Λιβερία Μαδαγασκάρη Μαλάουι Μάλι Μαυρίκιος Μοζαμβίκη Μπενίν Μμποτσουάνα Μπουρκίνα Φάσο Μπουρούντι Ναμίμπια Νίγηρας			Νότια Αφρική Πράσινο Ακρωτήριο Ρουάντα Σάο Τομέ και Πρίνσιπε Σενεγάλη Σεϋχέλλες Σιέρα Λεόνε Σομαλία Σουαζιλάνδη Τόγκο		
Ασίας-Ειρηνικού 9 /	Αυστραλία (2008) Βιετνάμ Δημοκρατία της Κορέας Ιαπωνία Ινδία Ινδονησία (2004) Λάος Μαλαισία (2005)	Μικρονησία Μογγολία (2013) Μπαγκλαντές Μπρουνέι Νταρουσάλαμ (2011) Νεπάλ (2010) Νησιά Μάρσαλ	Σιγκαπούρη (2006) Σρι Λάνκα (2012) Ταϊλάνδη (2008) Φιλιππίνες Χονγκ Κονγκ (2004)	Ανατολικό Τιμόρ Βανουάτου Καμπότζη Κίνα Κιριμπάτι Μαδρίβες Μιανμάρ	Μπουτάν Νέα Ζηλανδία Νησιά Σολομώντα Παλάου Παπούα Νέα	Γουινέα Σαμόα Τόνγκα Τουβαλού Φίτζι						
Ευρώπη	Αλβανία Αυστρία Βέλγιο Βοσνία και Ερζεγοβίνη Βουλγαρία Γαλλία Γερμανία Γιβραλτάρ	Δανία Δημοκρατία της Τσεχίας Ελβετία Ελλάδα Εσθονία Ηνωμένο Βασίλειο Ιρλανδία Ισλανδία	Ισπανία Ιταλία Κόσοβο(2012) Κροατία Κύπρος Λετονία Λευκορωσία Λιθουανία	Ισραήλ Σαν Μαρίνο								

Από το 2013	Χώρες με Σύστημα Άμεσης Ασφάλισης Καταθέσεων			Χώρες χωρίς Σύστημα Άμεσης Ασφάλισης Καταθέσεων	
Ευρώπη	Λιχτενστάιν Λουξεμβούργο Μάλτα Μαυροβούνιο (2010) Μολδαβία (2004) Νορβηγία Ολλανδία Ουγγαρία	Ουκρανία Πολωνία Πορτογαλία Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας Ρουμανία Ρωσική Ομοσπονδία	Σερβία Σλοβακία Σλοβενία Σουηδία Τουρκία Φινλανδία		
Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία	Αζερμπαϊτζάν (2007) Αλγερία Αρμενία (2005) Αφγανιστάν (2009) Δημοκρατία της Κιργιζίας (2008) Ιορδανία	Καζακστάν Λίβανος Λιβύη (2010) Μαρόκο Μαυριτανία (2008) Μπαχρέιν	Ομάν Ουζμπεκιστάν Σουδάν Τατζικιστάν (2004) Τουρκμενιστάν Υεμένη (2008)	Αίγυπτος Αραβική Δημοκρατία της Συρίας Γεωργία Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Ιράκ Ιράν Κατάρ Κουβέιτ Πακιστάν Σαουδική Αραβία Τζιμπουτί Τυνησία
Δυτικό Ημισφαίριο	Αργεντίνη Βενεζουέλα Βραζιλία Γουατεμάλα Εκουαδόρ Ελ Σαλβαδόρ Ηνωμένες Πολιτείες	Καναδάς Κολομβία Μεξικό Μπαρμπάντος (2007) Μπαχάμες Νικαράγουα Ονδούρα	Ουρουγουάη Παραγουάη Περού Τζαμάικα Τρινιδάδ και Τομπάγκο Χιλή	Αγία Λουκία Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες Αϊτή Αντίγκουα και Μπαρμπούντα Βολιβία Γουιάνα Γρενάδα	Δομινικανή Δημοκρατία Κοινοπολιτεία της Δομνίκας Κόστα Ρίκα Μπελίζε Παναμάς Σεντ Κιτς και Νέβις Σουρινάμ

Πηγές: Εκθέσεις Παγκόσμιας Τράπεζας, IADI, Laeven και Valencia (2012), Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (2010, 2012), εκθέσεις του ΔΝΤ, και εθνικοί οργανισμοί ασφάλισης καταθέσεων.

Πίνακας 10: Όρια ασφάλισης καταθέσεων για το 2003, το 2010 και το 2013

Χώρα	Ποσά κάλυψης συμπεριλαμβανομένου των κυβερνητικών ασφαλίσεων (US\$)		
	2003	2010	2013
Αφγανιστάν	n/a	2.222	1.767
Αλβανία	5.796	24.032	24.498
Αλγερία	7.752	8.066	7.678
Αργεντινή	10.345	30.769	18.209
Αρμενία	n/a	10.705	9.877
Αυστραλία	n/a	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	221.625
Αυστρία	22.727	133.333	137.830
Βέλγιο	22.727	133.333	137.830
Βενεζουέλα	6.211	8.696	4.774
Βιετνάμ	1.935	2.614	2.369
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	2.890	23.649	24.700
Βουλγαρία	8.671	132.432	137.063
Βραζιλία	6.536	39.773	106.211
Γαλλία	79.545	133.333	137.830
Γερμανία	22.727	133.333	137.830
Γιβραλτάρ	56.818	133.333	137.830
Γκαμπόν	n/a	n/a	10.480
Γουατεμάλα	2.519	2.481	2.549
Δανία	45.524	133.333	137.830
Δημοκρατία του Κονγκό	n/a	n/a	10.480
Δημοκρατία της Κεντρικής Αφρικής	n/a	n/a	10.480
Δημοκρατία της Κορέας	41.960	43.250	47.366
Δημοκρατία της Υεμένης	n/a	9.109	9.298
Δημοκρατία του Αζερμπαϊτζάν	n/a	37.500	38.217
Δημοκρατία της Κιργιζίας	n/a	2.175	2.031

Δημοκρατία της Σλοβακίας	22.727	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	137.830
Εκουαδór	9.768	27.000	31.000
Ελ Σαλβαδór	6.700	9.000	9.800
Ελβετία	22.222	96.154	112.170
Ελλάδα	22.727	133.333	137.830
Εσθονία	7.263	133.333	137.830
Ζιμπάμπουε	3.640	150	500
Ηνωμένες Πολιτείες	100.000	250.000	250.000
Ηνωμένο Βασίλειο	51.967	130.769	139.978
Τζαμάικα	5.196	6.892	5.661
Ιαπωνία	86.259	113.921	94.967
Ινδία	2.147	2.172	1.613
Ινδονησία	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	220.072	162.999
Ιορδανία	14.085	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	70.641
Ιρλανδία	22.727	133.333	137.830
Ισημερινή Γουινέα	n/a	n/a	10.480
Ισλανδία	27.259	28.019	28.789
Ισπανία	22.727	133.333	137.830
Ιταλία	117.376	133.333	137.830
Καζακστάν	2.676	33.931	32.550
Καμερούν	n/a	n/a	10.480
Καναδάς	42.857	97.087	93.985
Κένυα	1.317	1.258	1.157
Κολομβία	6.954	10.584	10.403
Κόσσοβο	n/a	n/a	4.135
Κροατία	14.925	72.727	137.830
Κύπρος	22.727	133.333	137.830
Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος	1.426	2.384	2.498
Λετονία	5.227	133.333	137.830

Λευκορωσία	1.000	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ
Λίβανος	3.317	3.317	3.320
Λιβύη	n/a	197.316	201.873
Λιθουανία	14.706	133.333	137.830
Λιχτενστάιν	22.727	96.154	112.170
Λουξεμβούργο	22.727	133.333	137.830
Μαλαισία	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	77.640	75.896
Μάλτα	22.727	133.333	137.830
Μαρόκο	5.225	9.501	9.790
Μαυροβούνιο	n/a	26.667	68.915
Μεξικό	2.984.865	146.515	154.876
Μικρονησία	100.000	250.000	250.000
Μογγολία	n/a	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	12.202
Μολδαβία	n/a	485	460
Μπαγκλαντές	1.032	1.425	1.287
Μπαρμπάντος	n/a	12.500	12.500
Μπαχάμες	50.000	50.000	50.000
Μπαχρέιν	39.474	39.474	39.894
Μπρουνέι Νταρουσάλαμ	n/a	36.765	39.392
Νεπάλ	n/a	2.683	2.021
Νήσοι Μάρσαλ	100.000	250.000	250.000
Νιγηρία	387	3.328	3.118
Νικαράγουα	10.000	10.000	10.000
Νορβηγία	282.486	331.126	327.172
Ολλανδία	22.727	133.333	137.830
Ομάν	52.632	52.632	52.016
Ονδούρα	9.633	9.633	9.633
Ουγγαρία	13.374	133.333	137.830
Ουγκάντα	1.593	1.478	1.188
Ουζμπεκιστάν	1.389	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ

Ουκρανία	281	18.892	24.242
Ουρουγουάη	27.000	31.612	32.050
Παραγουάη	25.000	27.000	27.034
Περού	19.676	30.316	33.151
Πολωνία	25.568	133.333	137.830
Πορτογαλία	28.409	133.333	137.830
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονία	22.727	40.000	41.349
Ρουμανία	3.864	133.333	137.830
Ρωσική Ομοσπονδία	3.257	23.049	21.388
Σερβία	3.409	66.667	68.915
Σιγκαπούρη	n/a	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	39.392
Σλοβενία	21.023	133.333	137.830
Σουδάν	575	4.202	7.921
Σουηδία	30.902	133.333	137.830
Σρι Λάνκα	n/a	n/a	1528
Ταϊλάνδη	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	1.523.322
Τανζανία	241	1.122	944
Τατζικιστάν	n/a	1.598	1.446
Τουρκία	33.333	33.333	46.473
Τουρκμενιστάν	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ
Τρινιδάντ & Τομπάγκο	7.937	11.774	19.393
Τσαντ	n/a	n/a	10.480
Τσεχική Δημοκρατία	28.409	133.333	137.830
Φιλιππίνες	1.845	11.084	11.258
Φινλανδία	28.409	133.333	137.830
Χιλή	2.643	4.542	4.710
Χονγκ Κονγκ	n/a	ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΟ	64.516

Πηγές: Εκθέσεις Παγκόσμιας Τράπεζας, IADI, Laeven και Valencia (2012), Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (2010, 2012), εκθέσεις του ΔΝΤ, και εθνικοί οργανισμοί ασφάλισης καταθέσεων.

Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία

n.d.

- Anginer, Deniz, Asli Demirguc-Kunt, and Min Zhu. "How Does Deposit Insurance Affect Bank Risk?" *Policy Research Working Paper* (The World Bank) 6289 (2012): 1-19.
- Barth, James R., Cindy Lee, and Triphon Phumiwasana. "Deposit Insurance Schemes." *Encyclopedia of Finance*, 2013: 207-212.
- Basel Committee on Banking Supervision, International Association of Deposit Insurers. "Core Principles for Effective Deposit Insurance Systems - Assessment methodology." *Bank for International Settlements*, 2009.
- Berlin, Mitchell, Anthony Saunders, and Gregory F. Udell. "Deposit insurance reform: What are the issues and what need to be fixed?" *Journal of Banking and Finance* 15 (1991): 735-752.
- Bernet, Beat, and Susanna Walter. "Design, Structure and Implementation of a Modern Deposit Insurance Scheme." *SUERF – The European Money and Finance Forum*, no. 2009/5 (2009).
- Calomiris, Charles. "Is Deposit Insurance Necessary? A historical Perspective." *The Journal of Economic History* (Economic History Association) 50, no. 2 (1990): 283-295.
- Cooper, Russell, and Thomas W. Ross. "Bank runs: Deposit insurance and capital requirements." *International Economic Review* 43, no. 1 (2002): 55-72.
- Cull, Robert, Senbet W. Lemma, and Marco Sorge. "Deposit Insurance and Financial Development." *Journal of money credit and banking*, 2005: 1-48.
- Demirgüç-Kunt, Asli, and Enrica Detragiache. "Does deposit insurance increase banking system stability? An empirical investigation." *Journal of Monetary Economics* 49 (2002): 1373-1406.
- Demirgüç-Kunt, Asli, and Edward Kane. "Deposit Insurance around the Globe: Where Does It Work?" *The Journal of Economic Perspectives* (American Economic Association) 16, no. 2 (2002): 175-195.
- Demirgüç-Kunt, Asli, and Harry Huizinga. "Market discipline and deposit insurance." *Journal of Monetary Economics* 51 (2004): 375-399.
- Demirgüç-Kunt, Asli, Edward J. Kane, and Luc Laeven. "Determinants of deposit-insurance adoption and design." *Journal of Financial Intermediation* 17 (2008): 407-438.

- Demirgüç-Kunt, Asli, Edward Kane, and Luc Laeven. "Deposit Insurance Database." *Policy Research Working Paper* (The World Bank), no. 6934 (2014): 1-45.
- Demirgüç-Kunt, Asli, Edward Kane, and Luc Laeven. "Deposit insurance Database." *IMF Working Paper* 118 (2014): 1-44.
- "Deposit Insurance: Obtaining the Benefits and Avoiding the Pitfalls." *IMF Working Paper* 96, no. 83 (1996): 1-64.
- Diamond, Douglas W., and Philip H. Dybrig. "Banking Theory, Deposit Insurance and Banking Regulation." *The Journal of Business* 59, no. 1 (1986): 55-68.
- Diamond, Douglas, and Philip Dybvig. "Bank Runs, Deposit Insurance, and Liquidity." *Journal of Political Economy* (The University of Chicago Press), 1983: 401-419.
- "Funding of Deposit Insurance Systems." *International Association of Deposit Insurers*, 2009.
- Garcia, Gillian. "Deposit Insurance and Crises Management." *IMF, Working Paper*, no. 57 (2000).
- Garcia, Gillian. "Deposit insurance: Obtaining the benefits and Avoiding the Pitfalls." *IMF Working Paper* 98, no. 83 (1996): 1-64.
- Garcia, Gillian. "Deposit Insurance: A Survey of Actual and Best Practices." *IMF, Working Paper* 99/54 (1999).
- Golembe, Carter H. "The deposit insurance legislation of 1933: An examination of its Antecedents and its Purposes." *Political Science Quarterly*, 1960: 189-195.
- Gropp, Reint, and Jukka Vesala. "Deposit insurance, Moral hazard and Market." *Review of Finance* 8 (2004): 571-602.
- Kane, Edward J. "Designing Financial Safety Nets to Fit Country Circumstances." *The World Bank, Policy Research Working Paper*, no. 2453 (2000).
- Laeven, Luc. "International evidence on the value of deposit insurance." *The Quarterly of Economics and Finance* 42 (2002): 721-732.
- Larven, Luc. "Bank Risk and Deposit Insurance." *The World Bank Economic Review* 16, no. 1 (2002): 109-137.
- Lé, Mathias. "Deposit Insurance Adoption and Bank Risk-Taking: the Role of Leverage." *Paris School of Economics, Working Paper* 2013, no. 41 (2013): 1-82.
- McCoy, Patricia A. "The Moral Hazard Implications of Deposit Insurance: Theory and Evidence." *Seminar on Current Developments in Monetary and Financial Law*. Washington D.C., 2006.

- Micajkova, Vesna. "Deposit Insurance in Times of Financial Crisis." *South-Eastern Europe Journal of Economics* 2 (2013): 165-176.
- Pennacchi, George. "Deposit insurance, bank regulation, and financial system risks." *Journal of Monetary Economics* 53 (2006): 1-30.
- Pennacchi, George G. "Alternative Forms of Deposit Insurance: Pricing and Bank Incentive Issues." *Journal of Banking and Finance* 11 (1987): 291-312.
- Schich, Sebastian. "Challenges Associated with the Expansion of Deposit Insurance Coverage during Fall 2008." *Economics: The Open-Access, Open-Assessment E-Journal* 3 (2009): 1—23.
- Schich, Sebastian. "Expanded Guarantees for Banks: Benefits, Costs and Exit Issues." *Financial Market Trends, OECD*, 2009.
- Schich, Sebastian. "Financial Crisis: Deposit Insurance and Related Financial Safety Net Aspects." *Financial Market Trends, OECD (OECD)*, 2008.
- Schoenmaker, Dirk, and Daniel Gros. "A European Deposit Insurance and Resolution Fund." *Centre for European Policy Studies, Working Document*, no. 364 (2012).
- Shavell, Steven. "On Moral Hazard and Insurance." *The Quarterly Journal of Economics*, 1979: 541-562.
- Shibut, Lynn. "Should Bank Liability Structure Influence Deposit Insurance Pricing?" *Federal Deposit Insurance Corporation, Working Paper*, no. 2002-01 (2002).
- Uhlig, Harald. "A model of systemic bank run." *Journal of Monetary Economics*, 2010: 78-96.

e – Βιβλιογραφία

- <https://europa.eu/>
- http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/index_en.htm
- <http://www.worldbank.org/>
- <http://www.imf.org/>
- <https://www.bankingsupervision.europa.eu>